

alkotmányjogi panasz leadlapja

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1626-O/2014</u>	
Érkezett: <u>2014 SZEPT 24.</u>	
Példány: <u>2</u>	Kezelőiroda:
Melléklet: <u>2x13 + 5 db</u>	<u>mi</u>

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON: 8.	
Postán / Gyűjtőládába / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett: <u>2014 -08- 21</u>	
PÉLDÁNY:	IV: .....
MELLÉKLET:	KÖZTÜK: .....
FŐLAJSTROMSZÁM:	
UTÓIRATON:	

az Alkotmánybíróság részére!

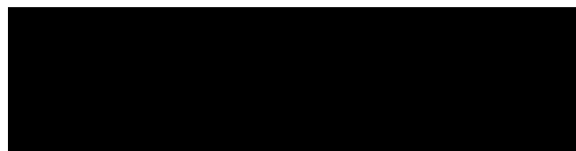
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

a Fővárosi Közigazgatási és
Munkaügyi Bíróság útján
Budapest

Királyfürdő utca 4.

1027

(postacím: 1255 Budapest, Pf. 2.)

felperes

képviseli:

GOBERT ÉS TÁRSAI
ÜGYVÉDI IRODA

dr. Soós Andrea Klára ügyvéd

Alkotmányjogi panasza

a Kúria mint felülvizsgálati bíróság
által Mfv. I. 10.094/2014/7. számú
ítélete ellen

Alkotmánybíróság

1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] **felperes a Mfv. I. 10.094/2014.** ügyiratszámom a Földművelésügyi Minisztérium (akkori nevén: **Vidékfejlesztési Minisztérium** (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.) **alperes** ellen kormánytisztviselői jogviszony jogellenes megszüntetése miatt indított munkaügyi perben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság által **Mfv. I. 10.094/2014. sz. ügyben hozott /7. sz. Ítélete ellen** (a továbbiakban: Ítélet), amely a felperes jogi képviselője részére posta úton 2014. június 25-én került kézbesítésre a **K/1.** sorszám alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm (Gobert és Társai Ügyvédi Iroda, [REDACTED]) **eljáró ügyvéd dr. Soós Andrea Klára**, e-mai címe: [REDACTED] útján a számomra nyitva álló törvényes határidőn belül

alkotmányjogi panasszal

élek az Alkotmánybíróságról szóló **2011. évi CLI törvény** (a továbbiakban: **Abtv.**) **27. §-a alapján.** Jogi képviselőm teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazását mellékelem.

I. Eljárási szabályok

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság által **Mfv. I. 10.094/2014. sz. ügyben hozott /7. sz. ítéletét** postai kézbesítés útján **2014. június 25.** napján vette kézhez jogi képviselőm, melyet **K2.** számon mellékletként csatolok (az „Ítélet”).

Az Ítélet olyan Alaptörvényellenes bírói döntés, amely Alaptörvényellenes módon fejezi be a bírósági eljárásomat, ezáltal az alábbiakban kifejtettek szerint több, az Alaptörvényben továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményében biztosított alapjogomat is közvetlenül sérti (személyes érintettségem nyilvánvaló).

A jelen **panaszomat** az **Abtv.** továbbá az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló **1001/2013. (II. 27.) AB. Tű. határozat rendelkezéseinek megfelelően**, a törvényes határidőn belül, jogi képviselőm útján tettem.

Nyilatkozom, hogy az alkotmányjogi panasz illetve a személyes adatai nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Nyilatkozom továbbá arról, is, hogy alkotmányjogi panaszom benyújtását követően az Emberi Jogok Európai Bíróságához is panasszal kívánok élni a velem szemben elkövetett egyezményesértés orvoslása érdekében.

Álláspontunk szerint a Kúria ítélete **a felperes Alaptörvényben, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményében biztosított emberi jogait súlyosan sértő módon került meghozatalra.**

A Kúria határozata Alaptörvénybe illetve az EJEE-be ütköző módon eldöntötte a felperes indokolás nélküli felmentése ügyében benyújtott keresetét egy olyan ügyben, amelyben a Kúria eljáró bírói tanácsnak az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései alapján, továbbá a T. Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint az Alkotmánybíróság eljárását kellett volna kezdeményeznie, ezáltal a döntés több szempontból sérti az alapjogait és ennek megfelelően ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel a lentebb kifejtett módon.

II. Tényállás:

A rendelkezésemre álló jogorvoslati út igénybevétele, továbbá az alapjogaimat sértő Ítélet előzményei

2.1. A kérelmező (a továbbiakban: **felperes**) 2003. február 01. napjától kezdődően állt határozatlan időtartalmú köztisztviselői majd ezt követően kormánytisztviselői jogviszonyban a **Földművelésügyi Minisztériumnál** (akkori nevén: **Vidékfejlesztési Minisztériumnál**).

Az alperes a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján 2011. március 11. napján kelt és 2011. március 25. napján közölt munkáltatói intézkedésével – 2011. május 23-i hatállyal – indokolás nélkül megszüntette a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát.

A felperes a munkáltatói intézkedés ellen keresettel fordult a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Keresetében a munkáltatói intézkedés jogellenességének a megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte a kormánytisztviselői jogviszonyának helyreállítása mellett. Álláspontja szerint a munkáltató intézkedése a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. tv. (a továbbiakban: régi Mt.) 3. § és az 4. §-ba ütközött. Hivatkozása szerint joggal való visszaélésnek minősül, hogy az alperes egy átmenetileg hatályban lévő és a felmentés közlésekor már köztudottan alkotmányellenesnek minősített jogszabály által részére biztosított lehetőséggel élve, azzal visszaélve, indokolás nélküli felmentéssel szüntette meg közszolgálati jogviszonyát. Álláspontja szerint az alkotmánybírói határozat a felmentés kiadásának időpontjában már ismert volt valamennyi jogalany így az alperes előtt is. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 27. §-ának (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy: „*az Alkotmánybíróság határozata mindenkire nézve kötelező.*” A munkáltató ennek ellenére élt az indokolás nélküli felmentés lehetőségével, ezzel megsértette a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét is, mivel a Mt-nek ezt a rendelkezését a Kjt. 2. § (1) bekezdése, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) 71. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a kormánytisztviselői jogviszonyra is alkalmazni kell.

Álláspontja szerint az Alkotmánybíróság ugyanis nem azt mondta ki azt, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja csak 2011. május 31. után válik alkotmányellenessé, hanem csupán „*időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására*”, vagyis ez a rendelkezés már az alkotmánybírósági határozat kihirdetésének időpontjában egyértelműen alkotmány sértőnek minősült, a munkáltató ennek ellenére alkalmazta azt a felperessel szemben.

A felperes keresetében utalt arra is, hogy a vele szemben alkalmazott munkáltatói intézkedés sérti az Alkotmánya 54. § (1) – (2) bekezdéseiben foglalt emberi méltósághoz való jogát, megalázó bánásmódnak minősül, sérti továbbá az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerinti jó hírnévhez való jogát is, tekintettel arra, hogy a közfelfogás szerint a munkáltató által gyakorolt „azonnali, indoklás nélküli kirúgás” alkalmas arra, hogy személyét társadalmi megítélését hátrányos színben tüntesse fel. Keresetében kifejtette továbbá azon álláspontját is, hogy az alperes munkáltató intézkedése nemzetközi és uniós jogi normákat is sért. Sérti a Magyarországon a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett Európai Szociális Karta 24. cikkét is, amely a munkához való jog részjogosítványaként szabályozza a munkavállaló hatékony védelemhez való jogát az indokolatlan elbocsátással szemben. A felperes kifejtette, hogy munkavégzésére vonatkozóan képességeivel, magatartásával, valamint munkavégzésével sem szóban, sem írásban nem merült fel kifogás, ilyen irányú észrevételt munkavégzésének időtartama során nem kapott, sőt a pozitív illetményeltérítésben, célprémiumban és pénzjutalomban, eredményes munkájáért „miniszteri elismerő oklevél” kitüntetésben is részesült.

Kifejtette továbbá, hogy felmentése ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájával is. Utalt arra is, hogy a Lisszaboni Szerződés úgy hivatkozik az Alapjogi Chartára, mint az *Unió jogilag kötelező erejű garanciáinak, illetve azoknak a jogoknak a gyűjteményére, melyekkel az EU megítélése szerint valamennyi európai polgárnak rendelkeznie kell.* A Charta nem a Reformszerződés törzsszövegében szerepel, hanem az alábbi kereszthivatkozással kerül bevezetésre: „*Az Unió elismeri a 2000. december 7-én kiigazított Alapjogi Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket, amelyek ugyanolyan joghatással bírnak, mint a Szerződések.*” A dokumentum jogi kikényszeríthetősége tehát fennáll, az Unió intézményeinek tiszteletben kell tartaniuk a Chartában rögzített jogokat. E kötelezettségnek a tagállamoknak és a *tagállami bíróságoknak* egyaránt eleget kell tenniük.

Utalt arra is, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 30. cikke úgy rendelkezik, hogy „az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van a védelemhez az indokolatlan elbocsátással szemben.”

Tekintettel arra, hogy Az Európai Unió Alapjogi Chartája közvetlen hatályú és kötelező érvényű rendelkezésnek minősül, ezért az *abban foglaltakra a jogalanyok közvetlenül hivatkozhatnak a tagállami bíróságok előtt, és e rendelkezések érvényesülését a tagállami bíróságok biztosítani kötelesek.*

Kifejtette azon álláspontját is, hogy a fent leírtak alapján – még ha el is tekintünk attól a tényről, hogy a jelen ügy tárgyát képező indoklás nélküli felmentés a rendeltetésellenes joggyakorlás tilalmába ütközik – abban az esetben sem minősül az indoklás nélküli felmentés jogszerűnek, hiszen nem biztosítja a munkavállaló számára a védelmet az indokolatlan elbocsátással szemben, mivel kiüresíti a munkáltatói intézkedés munkavállaló által történő megtámadásának lehetőségét. Ebből következően nem nyújt hatékony jogvédelmet a jogellenes jogviszony megszüntetéssel szemben.

Utalt arra is, hogy hasonló következtetésre jutott az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. §-át megsemmisítő **8/2011. (II. 18.)** számú AB határozatában is valamint számos korábbi határozatában az Alkotmány 57. §-ban foglalt jogorvoslathoz való alkotmányos alapjog vizsgálata vonatkozásában.

Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait vagy kötelezettségeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből vezette le **39/1997. (VII. 1.) AB** határozatában **a hatékony bírói jogvédelem követelményét**, nevezetesen azt, hogy *a jogi szabályozásnak olyan jogi környezetet kell biztosítani, hogy a perbe vitt jogok a bíróság által érdemben elbírálhatók legyenek.* A hatékony bírói felülvizsgálat követelménye az Alkotmánybíróság álláspontja szerint magában foglalja azt is, hogy a döntési jogkört meghatározó szabálynak megfelelő szempontot vagy mércét kell tartalmaznia, amely alapján a döntés jogszerűségét a bíróság érdemben felülvizsgálhatja.

Utalt továbbá arra is, hogy az **Alkotmány 57. § (1) bekezdésében szabályozott általános bírói jogvédelmi garanciákat az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdése** is megköveteli. Az Alkotmánybíróságnak a **8/2011. (II. 18.)** számú AB határozatában kifejtett álláspontja szerint tehát a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, – ezért szűk körre korlátozódott azoknak az eseteknek a köre, amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz. A bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben ugyan el tudja bírálni azonban ez az eljárás – aránytalanul korlátozva a kormánytisztviselőt az Alkotmány 57. § (1) bekezdése alapján őt megillető bírói jogvédelemhez való alkotmányos alapjogában. (ABK 2011. február, 83-84.)

A felperes indítványozta azt is, hogy amennyiben a 2011. június 14-én kelt keresetlevében foglaltaknak nem adna helyt a bíróság, úgy **kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontjával kapcsolatos alkalmazási tilalom kimondása érdekében.** Indítványának megalapozottságát azzal támasztotta alá, hogy időközben meghozatalra került a **35/2011. (V. 6.) AB határozat** jogi okfejtését illetően ügyére is releváns döntést tartalmaz. Utalt arra is, hogy az Alkotmánybíróság megállapította: **alkotmányos követelmény, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Amennyiben a bíró az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli – az alkotmányellenes jogszabály mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában –, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.** Tehát a **35/2011. (V. 6.) AB** határozat indokolása szerint az Abtv. 38. § (1) bekezdése értelmében a bírónak nem csak joga, de kötelessége is az előtte folyamatban lévő eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybírósághoz fordulni abban az esetben, amennyiben az alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli. Értelmezése szerint az Abtv. 38. § (1) bekezdésének célja az, hogy bírósági eljárás, vagy ítélet semmilyen körülmény között sem alapulhasson alkotmányellenes jogszabályon.

Az **alperes ellenkérelmében** a felperes keresetének elutasítását kérte, álláspontja szerint a felperes felmentése jogszerű volt tekintettel arra, hogy a felmentés közlésekor a Kjt. lehetőséget adott a kormánytisztviselői jogviszony indokolás nélkül történő megszüntetésére. Álláspontja szerint az Alkotmánybíróság által meg nem semmisített rendelkezések alapján járt el az alperesi munkáltató. Hivatkozott arra is, hogy az alperesi munkáltató rendeltetésének megfelelően gyakorolta a felmentéshez való jogát, önmagában az indokolás nélküli felmentés

jogának gyakorlása nem vezethet rendeltetésellenes joggyakorláshoz, valamint a jóhiszeműség és a tisztesség elvének a megsértéséhez.

2.2. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35. M. 1890/2011/13. szám alatt hozott ítéletével (K/2. melléklet) a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint önmagában nem minősül joggal való visszaélésnek az a körülmény, hogy a felperes felmentésére olyan jogszabály alapján kerül sor, amelynek alkotmányellenességét a felmentés időpontjában az Alkotmánybíróság már megállapította. A bíróság álláspontja szerint az alperes 2011. február 18-a és 2011. május 31-e között kizárólag az akkor hatályban lévő Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján szüntethette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság csak a jövőre nézve semmisítette meg a fenti rendelkezést. A jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. A bíróság álláspontja szerint az alkalmazási tilalom kérdése fel sem merülhet abban az esetben, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt nem a főszabály szerinti ex nunc hatállyal semmisíti meg, hanem a jövőre nézve egy konkrét meghatározott időpont megállapításával – figyelemmel az ex nunc hatályú megsemmisítés viszonyára – valamint az ítélt dologra vonatkozó 1275/B/2009. számú határozatában kifejtettekre is.

A bíróság szintén elutasította a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja jogellenességének megállapítására, vagyis az Európai Unió Alapjogi Chartájába, továbbá a módosított Európai Szociális Kartába történő ütközésére vonatkozó felperesi keresetet is. A bíróság nem tartotta megalapozottnak a felperes keresetét arra vonatkozóan sem, hogy felmentése az Emberi Jogok Európai Egyezményében foglalt rendelkezésekkel ellentétben állna illetve, hogy az említett rendelkezésekre a felperes közvetlenül jogot alapíthatna. A bíróság álláspontja szerint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkében foglaltakkal nincs ellentétben a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja tekintettel arra, hogy a Kjt. megalkotásával Magyarország nem uniós jogot hajtott végre.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság álláspontja szerint az alperes nem sértette meg a rendeltetésellenes joggyakorlás elvét, a felmentéshez való joga gyakorlása során figyelemmel arra, hogy egy olyan jogszabályi rendelkezés alapján intézkedett, amely akkor alkalmazható és hatályos volt. Az alperes a tisztességes és jóhiszemű eljárás elvét sem sértette meg az intézkedésével, indokolatlan hátrány okozása fel sem merülhet egy alkalmazható, hatályos jogszabályi rendelkezésre alapított munkáltatói intézkedés vonatkozásában.

Az ítélet ellen **a felperes fellebbezést nyújtott be**, amelyben részletesen kifejtette, hogy az alperes eljárása az uniós jogba ütközik, valamint sérti az alkotmányos alapelveket is. Állította, hogy a munkáltató rendeltetésellenesen gyakorolta a jogait, megsértette a jóhiszeműség és tisztesség követelményét, a felmentés nem felel meg az MK 95. számút állásfoglalásnak azért sem, mert a munkáltató ilyen módon történő joggyakorlása ártási szándékkal, bosszúból történt. A felperessel kapcsolatos intézkedést úgy minősítette, hogy az „ügynevezett örökös próbaidőt jelent a kormánytisztviselő számára”. Az intézkedéssel az alperes megsértette az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében és 59. § (1) bekezdésében foglaltakat, a felperes hátrányos negatív megítélését idézte elő. Sérelmezte azt is, hogy a felperes munkakörére az alperes új munkavállalót alkalmazott. A felperes a munkáltatói intézkedésével szemben utalt arra, hogy az **Alkotmánybíróság a 8/2011. (II. 18.) AB számú határozatával alkotmányellenesnek minősítette a felperes felmentését megalapozó Kjt. 8. § (1) bekezdés b.) pontját megállapította, hogy mely alkotmányos jogokat sértett meg a jogszabály, ezért**

indítványozta, hogy a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b.) pontja alkalmazhatósága kizárása érdekében az eljáró bíróság kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróságnál.

Álláspontja szerint függetlenül attól, hogy az Alkotmánybíróság a határozatát 2011. február 18-án kihirdette, de a jogszabály megsemmisítése iránt csak 2011. május 31-i időponttal rendelkezett, nem teszi az Alkotmánynak megfelelővé a sérelmezett jogszabályt, így az erre alapított munkáltatói intézkedés is alkotmányértő.

A felperes hosszás értekezéssel utalt arra, hogy az alperes eljárása sérti az Európai Unió Alapjogi Chartáját, az ott megfogalmazott alapelveket. Az Európai Unió Alapjogi Charta 30. cikke kimondja, hogy az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban, minden munkavállalónak joga van a védelemhez az indokolatlan elbocsátással szemben. Az Alapjogi Charta közvetlen hatályú és kötelező érvényű rendelkezésnek tekintendő, ezért az abban foglaltakra a jogalanyok közvetlenül hivatkozhatnak a tagállami bíróságok előtt és e rendelkezések érvényesülését a tagállami bíróságok biztosítani kötelesek. Az indokolás nélküli felmentés jogszerűnek nem minősülhet, ugyanis nem biztosítja a munkavállaló számára a védelmet a jogellenes elbocsátással szemben. Az indokolás nélküli felmentés gyakorlatilag kiüresíti a munkáltatói intézkedés megtámadásának lehetőségét, ezért nem nyújt hatékony jogvédelmet. Sérti az emberi méltósághoz, a törvény előtti egyenlőséghez, megkülönböztetés tilalmához, a diszkrimináció minden formájával szembeni védelemhez, munkához, igazságszolgáltatáshoz, ezen belül a hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való alapjogokat is.

Utalt arra, hogy a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b.) pontja ellentétes a Lisszaboni Szerződés 2. cikkében felsorolt uniós jogelvek közül az emberi méltóság és jogállamiság elvével, ellentétes az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok védelméről szóló Rómában 1950. november 4-én kelt nemzetközi Egyezmény 6. cikkével, valamint az Európai Unió Bíróságának több eseti döntésével is. Fellebbezésében is fenntartotta valamennyi kereseti követelését azzal, hogy a másodfokú bíróság állapítsa meg, hogy az alperes a rendeltetésszerű joggyakorlás megsértésével szüntette meg a jogviszonyát és elmarasztalja az alperest a kereset szerint. Ebben a körben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az alperes kereset szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra való utasítását kérte.

Fenntartotta azokat az elsőfokú eljárásban is előterjesztett indítványait, hogy az eljáró bíróság a per tárgyalását függessze fel és kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió bíróságánál, illetve kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróságnál a 8/2011. (II. 18.) AB határozattal alkotmányellenessé minősített és megsemmisített Ktjt. 8. § (1) bekezdés b.) pontja valamennyi folyamatban lévő ügyre történő alkalmazhatóságának kizárására vonatkozóan.

Az alperes a felperes fellebbezésével szemben „észrevételt” terjesztett elő, amellyel az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Utalt az Alkotmánybíróság időközben kihirdetett III/505/2012. számú határozatára, amellyel az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II. 18.) AB határozattal jövőre nézve megsemmisítette a sérelmezett jogszabályt, ezért – álláspontja szerint – a felmentés időpontjában az alperes jogszerűen járt el az akkor még hatályos rendelkezések szerint.

A felperes a másodfokú eljárásban a fellebbezési kérelmét módosította, elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, valamint az alperes perköltségben történő marasztalását kérte.

2.3. A Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 634.070/2012/5. számú ítéletével (K/3. melléklet) az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes 2011. március 11-én kelt felmentésével jogellenesen szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát. A másodfokú bíróság a felperes alperessel fennállt kormánytisztviselői jogviszonyát helyreállította és kötelezte az alperest arra, hogy a felperest felmentésekor betöltött munkakörében őt továbbfoglalkoztassa.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróságnak jogkérdésben kellett döntenie, amely nem igényelt nagy terjedelmű bizonyítást. Az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatalához szükséges tényállást megállapította, az alkalmazott jogszabályok szerint meghozott döntésével és annak indokaival – a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt – azonban nem értett egyet.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletével megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdésében meghatározottakat. Az elsőfokú eljárásban a felperes már indítványozta, hogy az elsőfokú bíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió bíróságánál, illetve kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróság előtt a sérelmezett jogszabály alkalmazásának kizárása érdekében, ezért indítványozta a tárgyalás felfüggesztését a döntések meghozataláig.

Az elsőfokú bíróság – bár az ítélet tényállás részében szerepelteti a felperes kérelmét az eljárás felfüggesztéséről és az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezéséről – az ítéletében nem adta indokát annak, hogy miért nem látta teljesíthetőnek ezeket a kérelmeket.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a döntésével sem, hogy azért mert a munkáltató eljárása és a felperes kormánytisztviselői jogviszonyának indokolás nélküli megszüntetése jogszerűen történt, nem állapítható meg az régi Mt. 4. §-ban foglaltak megsértése. A másodfokú bíróság utalt az régi Mt. 4. § (1) bekezdésében foglaltakra, miszerint az e törvényben meghatározott jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, illetve teljesíteni. A (2) bekezdés szerint a jog gyakorlása különösen akkor nem rendeltetésszerű, ha az mások jogos érdekének csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségének korlátozására, zaklatására, vélemény nyilvánításának elfojtására irányul vagy erre vezet. A (3) bekezdés a rendeltetésszerű joggyakorlás hátrányos következményeit megfelelően orvosolni kell.

Az idézett jogszabályhoz fűződő indokolás szerint alapvető követelmény, hogy a munkaviszonyban álló felek a jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során úgy járjanak el, hogy az megfelelően egyrészt a jogszabály kifejezett akaratának (szövegének) másrészt a jogszabályi rendelkezés céljainak (szellemének) és a jogalkotó szándékának. Minden olyan magatartás, amely túllép a jogalany részére biztosított fenti jogszabályi kereteken lényegében jogellenes, joggal való visszaélést valósít meg.

A Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés jelentősen leszűkíti azoknak az eseteknek a körét, amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz a munkáltató eljárásával szemben, és azt a bíróság érdemben el tudja bírálni. A Kjt. szabályozása szerint a munkáltatói felmentés kapcsán keletkező közszolgálati jogvitákban a felmentés jogszerűtlenségét a kormánytisztviselőnek kell bizonyítania, ez alól

kivételt az egyenlő bánásmód követelményének megsértése körébe tartozó eset jelentheti. A Munka törvénykönyvén alapuló jogot nem lehet olyan célból gyakorolni, amely ellentétes a jog által szolgálni hivatott céllal.

A per adataiból megállapítható, hogy az alperes a felperes felmentésekor már ismerhette az Alkotmánybíróság döntését – az 2010. február 18-án közzétételre került – ennek ellenére a felperes jogviszonyát 2010. március 11-én indokolás nélkül megszüntette. **A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes eljárása az intézkedéskor hatályos jogszabályuk megfelelt, de nem felelt meg az régi Mt. 4. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ugyanis ez az eljárás alkalmas volt arra, hogy a felperes jogos érdekét csorbítsa, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozza (rég Mt. 4. § (2) bekezdése). Attól, hogy a munkáltató intézkedése jogszerű, nem jelent egyértelmű rendeltetésszerűséget, erre a felperes eredményesen hivatkozott.**

A másodfokú bíróság utalt az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatának indokolására, amely a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését alkotmányba ütközés miatt azért látta indokoltnak, mert ez a rendelkezés akadályozza az érdemi bírói jogvédelem igénybevételének, nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélésével szemben. Nem vitatott, hogy az alkotmányellenesnek minősített rendelkezés formálisan nem zárja ki a jogorvoslati lehetőséget, de ez a lehetőség indoklás hiányában kiürült, a bíróság nem lehet ismeretében azoknak a tényeknek és körülményeknek, amelyek a döntés indokát jelentik. A bíróság legfeljebb formai szempontokból vizsgálhatja felül a munkáltatói intézkedést, de ez önmagában elegendő jogvédelmet nem jelent, így a kormánytisztviselő nem élhet a teljes jogorvoslathoz való alkotmányos alapjogával.

A másodfokú bíróság utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság 2012. július 16-án kihirdette a **III/505/2012. számú AB határozatát,** amely a kormánytisztviselők indoklás nélküli felmentését biztosító a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkalmazási tilalmának kimondására indult több munkaügyi bíró kezdeményezésére. Ebben a határozatában kifejtette, hogy egyedi ügyekben a megsemmisített jogszabály alkalmazhatóságával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság a korábbi döntését nem kívánja módosítani, de ez nem jelenti azt, hogy az egyedi ügyet elbíró bíróságok ne lennének jogosultak arra, hogy a Kjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de a perbeli időszakban még hatályos 8. § (1) bekezdése alapján a felmentéssel megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésakor azt a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította. Mindebből az is következik, hogy a felperesnek az eljárás emiatt történő felfüggesztésre és az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványa oka fogottá vált.

Az Alkotmánybíróság 8/2010. (II. 18.) számú AB határozata részletesen kifejtette a sérelmezett jogszabály alkotmányosértő mivoltát, ezért ennek megismétlését a másodfokú bíróság ítéletében mellőzte.

A felperes fellebbezéséhez kötődően a másodfokú bíróság megjegyezte azt is, hogy a – próbaidő és a felmentés, mint jogviszonyhoz kötődő intézkedési lehetőségek – összehasonlítása a jelen perben nem szerencsés a rendelkezések eltérő célja és rendeltetése következtében.

A felperes a fellebbezésében is fenntartotta azt az állítását, hogy a munkáltató eljárása az uniós jogba és az EJEE-be ütközik, ezzel az állásponttal a másodfokú bíróság is egyetértett, bár kifejtése nem volt részletes. Itt jegyezzük meg, hogy a bíróság szóbeli indokolása eltért az írásban kézbesített indokolástól.

A Fővárosi Törvényszék ítélete szerint a 2007. december 14-én kihirdetett, és az Európai Unióról szóló szerződéssel egyenértékű rangú Alapjogi Charta tartalmazza azoknak az alapvető szabadságoltak és jogoknak a felsorolását, amelyek az uniós polgárokat megilletik. A Charta 30. cikke szerint minden munkavállalónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez. Rögzíti, hogy a munka az egyén létének, emberi autonómiájának anyagi forrása. A munkavégzésre irányuló jogviszonyok jellemzője, hogy aszimmetrikusak, amelyben a munkavállaló jogilag függő helyzetben van a munkáltatótól. E jogviszonyok törvényi szabályozásának a funkciója azon garanciák megteremtése, amelyek biztosítják, hogy a függő helyzet ne eredményezze a munkavállalók kiszolgáltatottságát. Ezen garanciák egyike, hogy a munkáltató ne szüntesse meg a jogviszonyt önkényesen, indokolás nélkül.

Az Európai Szociális Charta a munkához való részjogosítványként szabályozza a munkavállaló hatékony védelemhez való jogát az indokolatlan elbocsátásokkal szemben, éppen ezért ellentétes a 24. cikkben foglaltakkal az indokolatlan felmondás lehetősége. A hivatkozott rendelkezést – amely a foglalkoztatás megszűnése esetére biztosítja a munkavállalók védelemhez való jogát – a hazai jogrendszerbe a 2009. évi. VI. törvény vezette be. Az Alapjogi Charta és az Európai Szociális Charta által rögzített alapelvek érvényre juttatása az Emberi jogok Európai Bírósága több eseti döntésében is megjelenik (K.M.C. Kontra Magyarország, C-473/93. számú ügy stb.).

Az előzőekből az következik, hogy az alkotmányellenessé minősített, és az Alkotmánybíróság által emiatt megsemmisített Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja az uniós joggal is ellentétes, ezért az erre alapított alperesi intézkedés emiatt is jogellenes.

A másodfokú bíróság a kifejtett álláspontja miatt okafogyottnak találta a felperesnek az Európai Bírósághoz előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránt előterjesztett indítványát.

A felperes az alperes marasztalása körében kérte a jogviszonya helyreállítását, amelyre a lehetőséget a Kjt. 62. § (1) bekezdés a) pontja biztosítja. A másodfokú bíróság az alperes felmentését az régi Mt. 4. §-ba, továbbá az uniós jogba ütközőnek minősítette, ezért a felperes jogviszonyát a másodfokú ítélet meghozatala időpontjától helyreállította és kötelezte az alperest, hogy a felperest a felmondáskori beosztásában öt továbbfoglalkoztassa.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján változtatta meg, tekintettel arra, hogy döntése csak a felperes követelésének jogalapját érintette, a Pp. 213. § (3) bekezdése szerinti az ügyében közbenső ítéletet hozott.

A másodfokú bíróság álláspontját összefoglalóan három megállapítással támasztotta alá:

1. Alperes megsértette a rendeltetésszerű joggyakorlásnak az akkor hatályos régi Mt. 4. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezését, amikor a felmentést egy, az Alkotmánybíróság által már alkotmányellenesnek minősített, de még hatályon kívül még nem helyezett jogszabályi rendelkezésre alapította.

2. Alperes eljárása az Európai Unió jogába, nevezetesen a 2007. évi CLXVIII. törvénnyel kihirdetett Lisszaboni Szerződés részét képező Európai Alapjogi Charta 30. cikkébe ütközött.

3. Alperes eljárása továbbá megsértette a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett (módosított) Európai Szociális Charta 24. cikkének előírásait is.

A jogerős ítélet felülvizsgálata iránt az alperes által indított per.

2.4. A jogerős közbenső ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében az alperes elsődlegesen annak megváltoztatását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új határozat meghozatalára történő kötelezését kérte, a felperes perköltségben történő marasztalásának mellőzésével. Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság közbenső ítéletének valamennyi indoka téves és jogszabálysértő mivel a hivatkozott jogszabályokat, valamint a Kjt. 8. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó alkotmánybírósági határozatokat a Fővárosi Törvényszék tévesen értelmezte, alperes jogsértése a fenti jogszabályi hivatkozások kapcsán nem állapítható meg.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozata a Kjt. 8. § (1) bekezdését – amely jogcímen felperes felmentése is alapult – számos okból alkotmányellenesnek találta, és megsemmisítette azt, azonban ez utóbbi intézkedését csak 2011. május 31-i hatállyal rendelte el.

Álláspontja szerint ugyanakkor nem vitatható, hogy egy jogszabály mindaddig alkalmazható, amíg hatályon kívül helyezésre nem kerül, vagyis a kifogásolt jogszabályhely, amelyre alperes a felperes felmentését alapította, a felmentés időpontjában alkalmazható volt. Valamennyi, utóbb alkotmányellenesnek minősített jogszabály *elvileg* a kihirdetésének időpontjától kezdve alkotmányellenes, azonban – a jogbiztonság védelme okán – már a tárgyi esetben hatályos, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 42. § (1) bekezdése és 43. § (1) bekezdése (a továbbiakban: Abtv.) az alkotmányellenesség megállapítása kapcsán nem ex tunc, hanem ex nunc hatállyal történő megsemmisítést rögzítette főszabályként, amelyhez képest az Abtv. 43. § (4) bekezdése lehetőséget adott az Alkotmánybíróság számára a pro futuro történő hatályon kívül helyezésre is. Az alperes álláspontja szerint ugyanis az alkotmányellenes jogszabályból eredő, teljesülőben lévő vagy már lezárt jogviszonyoknak a jogalap alkotmányellenessége okán történő újbóli megnyitása olyan súlyos sérelmekkel járna, amelyekre tekintettel még a hatályon kívül helyezendő jogszabály által előidézett alkotmányértés az elkövetett alapjogsértés orvoslása is korlátozható.

Ezt az álláspontot az alperes előadása szerint a joggyakorlat is osztotta, melynek alátámasztására utalt pl. a BH 1995. 71.-re is amely kimondja, hogy: „*a jogszabály hatályon kívül helyezését megelőzően a hatályos jogszabály rendelkezésére alapított jogerős ítéleti döntés az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozással – minthogy azt nem érintette – megalapozottan nem támadható*”. Az alperes álláspontja szerint nem lehet vita tárgya az, hogy a munkáltató a felperes által támadott felmentés során hatályos jogszabályt alkalmazott.

Felülvizsgálati kérelmében az alperes utalt arra is, hogy éppen a fenti kifogások kapcsán – élve az új alkotmánybírósági törvény adta lehetőségekkel – számos bírói indítvány érkezett az Alkotmánybírósághoz a Kjt. alkotmányellenesnek minősített rendelkezései alkalmazásának kizárása érdekében. Az Alkotmánybíróság az indítványokat a III/505/2012. ügyszámú,

34/2012. (VII. 17.) AB határozatában elutasította, lényegében a korábbi álláspontját fenntartva kimondta, hogy az ún. absztrakt normakontroll eljárásban az alkotmányellenesség (alaptörvény-ellenesség) megállapításának főszabályként olyan hatása van, mint a jogalkotói hatályon kívül helyezésnek, azaz az alkotmánybíróvási határozatnak csak kivételesen lehet visszaható hatálya. A fent hivatkozott 8/2012. (II. 18.) ABH nem rendelt el konkrét ügyben vagy ügyekben alkalmazási tilalmat, ezért a hasonló ténybeli alapból, azonos tényállás mellett keletkezett jogviszonyok hasonló elbírálásának érdekében figyelemmel az Alkotmánybíróság nem kívánta kimondani a Kjt. 8. § (1) bekezdésének alkalmazási tilalmát a bírói kezdeményezésre elé került ügyekben. Az alperes álláspontja szerint az Alkotmánybíróság határozatában kifejtette azt is, hogy „**a pro futuro megsemmisítés (...) az alaptörvény-ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazásának lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróság a 1813/B/2010. AB határozatában (...) egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróság törvényi felhatalmazással élve – amennyiben azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja – az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, amely az ügyben eljáró bíróság számára is irányadó**”. Ez utóbbiak szerint tehát az alkalmazási tilalom kimondása lényegében a pro futuro megsemmisítéssel ellentétes hatályú intézkedés lett volna, azaz ennek révén lényegében az Alkotmánybíróság a saját korábbi döntését helyezte volna hatályon kívül.

A másodfokú bíróság ugyanakkor a hivatkozott alkotmánybíróvási határozat azon utolsó bekezdéséből indul ki, amely kimondja, hogy: „**az imént leírtak nem érintik az egyedi ügyet elbíráló – közte a kezdeményező – bíróságok jogát arra, hogy a Kjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még a hatályos (Kjt.) 8. § (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésekor (azt) a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította**.” Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint azonban a másodfokú bíróság a nevezett alkotmánybíróvási határozat e részének értelmezése során nem vette figyelembe az alkotmánybíróvási határozat egyéb rendelkezéseit, azaz a határozat ezen bekezdését a többi rész figyelmen kívül hagyásával értelmezte. Álláspontja szerint a fentiek miatt nem értelmezhető ugyanis az Alkotmánybíróság e bekezdésben foglalt álláspontja akként, hogy a bíróságoknak minden, a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjára alapított felmentés esetében értékelniük kell azt a körülményt, hogy a felmentéskor a felmentésre okot adó jogszabály alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Álláspontja szerint még kevésbé következik a hivatkozott alkotmánybíróvási határozat ezen bekezdéséből az, hogy a bíróságoknak rendeltetésszerű joggyakorlásnak kellene tekinteniük a 8/2011. (II. 18.) ABH közzétételét követően, de 2011. május 31-ét megelőzően foganatosított felmentéseket. Álláspontjuk szerint az Alkotmánybíróság határozatának e része csakis akként értelmezhető, hogy a bíróságoknak lehetőségük van arra, hogy amennyiben az eset összes egyéb körülményei indokolják, akkor ezt a körülményt is figyelembe vegyék a döntésük meghozatala során. Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság csakis a tárgyi felmentés többi releváns körülményeivel együtt mérlegelhetette volna azt a körülményt, hogy a tárgyi ügyben a felmentésre a 8/2011. (II. 18.) ABH közzétételét követően került sor, és indokolnia kellett volna, hogy ennek ebben az egyedi esetben miért van különös jelentősége. A másodfokú bíróság azonban e körülményeket nem vizsgálta, a határozatában ilyet nem rögzített.

Ezzel szemben a másodfokú bíróság az alperes álláspontja szerint az alkotmánybírósági határozat fenti részét értelmezve, a tárgyi felmentést egyszerűen az régi Mt. 4. § (1) bekezdésében foglalt rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközőnek minősítette. Ez az alperes álláspontja szerint mindenképpen téves jogértelmezés. **Elvi értelemben** azért, mert a **rendeltetésellenes joggyakorlás** – ahogy azt egyébként a másodfokú bíróság ítéletének indokolása is kifejtette (4. oldal, második bekezdés) – lényegében a joggal való visszaélés egyik esete, a jogszabály által biztosított jogoknak a jogszabály céljával ellentétes „használat”. Azaz – mint az elnevezése is mutatja –, a **jog gyakorlásával összefüggő körülmény**. Ezzel szemben **a jogszabály alkotmányossága, vagy alkotmányellenessége a jogszabály minősége**. A tárgyi esetben az Alkotmánybíróság értelemszerűen nem a joggyakorlást minősítette alkotmányellenesnek, hanem a jogszabályt. A másodfokú bíróság tehát az alperes álláspontja szerint két össze nem tartozó dolgot kevert össze akkor, amikor *ipso facto* rendeltetésellenesnek minősítette az alkotmányellenes jogszabályon alapuló joggyakorlást. Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a jogszabály alkotmányellenességéből még nem következik egyértelműen az e jogszabályon alapuló joggyakorlás rendeltetés-ellenessége is.

Jelen esetben a rendeltetés-ellenes joggyakorlás megállapítását a másodfokú bíróság egyrészt az régi Mt. 4. § (1) bekezdéséhez fűzött indokolására alapította, mely szerint „*alapvető követelmény, hogy a munkaviszonyban álló felek a jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során úgy járjanak el, hogy az megfelelően egyrészt a jogszabály kifejezett akaratának (szövegének) másrészt a jogszabályi rendelkezés céljainak (szellemének) és a jogalkotó szándékának*”. Ugyanakkor a másodfokú bíróság ítélete nem indokolta, hogy a fenti szempontok közül melyiknek nem felelt meg alperes eljárása: az ugyanis álláspontja szerint – mind a három, hivatkozott szempontból – teljesen megfelelő volt, sőt a fentebb idézettek szerint, megfelelt a jogszabályt felülvizsgáló Alkotmánybíróság álláspontjának is.

Erre figyelemmel a Fővárosi Bíróság másodfokú ítélete ezt követően az régi Mt. 4. § (2) bekezdésére is hivatkozott a rendeltetésellenesség kapcsán, nevezetesen azt állapította meg, hogy mivel az ún. indokolás nélküli felmentés jelentősen leszűkítette a kormánytisztviselő jogorvoslati lehetőségeit, ezért a 8/2011. (II. 18.) AB határozat kihirdetése után közölt felmentés alkalmas volt arra, hogy a felperes jogos érdekét csorbítsa, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozza. Az alperes álláspontja szerint azonban a bíróság nem hivatkozhatott volna a jogszabályi rendelkezéssel szemben egyoldalúan a munkavállaló jogos érdekére. Az **indokolás nélküli felmentés a munkáltató részére biztosított jogszabályi lehetőség volt**, más lehetősége nem volt alperesnek arra, hogy a közszolgálati jogviszonyt egyoldalúan, nem szankcionális okból megszüntesse. A felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján az alperes nem vitatta felperes jogorvoslathoz való jogát, azonban álláspontja szerint az alperest is megilleti a közszolgálati jogviszony megszüntetésének a joga, és **ez éppen olyan jogos érdek, mint felperes jogorvoslathoz fűződő alapjoga**. A másodfokú bíróság tehát nem mérlegelt az ütköző jogos érdekek között, vagyis éppen ellentétesen járt el, mint az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II. 18.) AB számú határozatában. Megjegyezte azt is, hogy az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában egyébként vizsgálta a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának és a jogorvoslathoz való alapvető jognak az összhangját, és arra a következtetésre jutott, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 57. § (1) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagyis valóban sérti a jogorvoslathoz való alkotmányos alapjogot. Ezzel együtt azonban az Alkotmánybíróság mégis fenntartotta az indokolás nélküli felmentés jogi lehetőségét 2011. május 31-ig, vagyis a bíróság álláspontjával szemben, „védelemben részesítette” a munkáltatóknak a jogviszony egyoldalú megszüntetéséhez fűződő jogát.

Az előbbiekből következően **gyakorlati értelemben** azért téves az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság vitatott ítéletében kifejtett álláspontja, mert az lényegében ellentétes az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) és 34/2012. (VII. 17.) határozataiban kifejtett álláspontjával. A másodfokú bíróság hivatkozott állásfoglalásából ugyanis az következik, hogy minden, a 8/2011. (II. 18.) AB határozat kihirdetését követően közölt indokolás nélküli felmentés jogellenes, holott az Alkotmánybíróság éppen azért pro futuro semmisítette meg a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontját, mert el akarta kerülni azt a helyzetet, hogy a kormánytisztviselői jogviszony felmondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlan maradjon (8/2011. (II. 18.) ABH IV. pont 6. alpont vége). A másodfokú bíróság döntésének gyakorlati következménye azonban az alperes álláspontja szerint az lenne, hogy a munkáltatók nem menthették fel volna jogszerűen a kormánytisztviselőket 2011. február 18-a után, vagyis a felmentés jogintézménye az új szabályozás hatályba lépéséig kiürült volna. A másodfokú bíróság ugyan érvel azzal (4. oldal utolsó előtti bekezdés), hogy az indokolás nélküli felmentés kiüresítette a felmentett kormánytisztviselők jogorvoslati jogát, azonban – ellentétben az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB számú határozatával – nem számol azzal, hogy az ítélete viszont a felmentéshez fűződő jogot üresíti ki. A másodfokú bíróság ítélete tehát abban különbözik az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatában foglaltaktól, hogy míg az utóbbi figyelembe veszi a munkáltató jogos érdekeit is, az előbbi viszont nem.

Másképpen megfogalmazva, a másodfokú bíróság tárgyi ügyben hozott ítélete alapján nem lehetett kormánytisztviselőt rendeltetésszerűen felmenteni 2011. február 18. és 2011. május 31. között, amely az alperes álláspontja szerint önmagában mutatja a másodfokú bíróság vitatott ítéletében foglalt álláspontjának abszurditását. Álláspontjuk szerint nyilvánvaló képtelenség, hogy egy jogszabályon alapuló jog gyakorlása minden esetben rendeltetésellenes legyen. Alapvetően osztja tehát az alperes a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában foglalt azon álláspontját, miszerint a munkáltatói intézkedés jogszerűsége még nem jelent egyúttal rendeltetésszerű joggyakorlást is; ugyanakkor a másodfokú bíróság álláspontja a rendeltetésszerű joggyakorlást kizárja.

Az álláspontját összegezve, valójában a tárgyi esetben nem az alperes, hanem a jogalkotó által alkotott szabályozás az, ami korlátozta a kormánytisztviselők jogorvoslathoz való jogát, hiszen ezt kimondta az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB számú határozata, és az Európai Emberi Jogok Európai Bírósága a K.M.C. kontra Magyarország ügyben hozott határozatában is.

Voltaképpen tehát az előbbiekből következően a másodfokú bíróság nem csak az alperesi intézkedést, hanem az annak jogcímét jelentő jogszabályt nyilvánítja „rendeltetésellenesnek” (ennek következménye álláspontja szerint az, hogy a másodfokú bíróság jogértelmezése kizárja a rendeltetésszerű joggyakorlás lehetőségét). Ezt igazolja az a törvényszéki indokolás, amely szerint az alperesi intézkedés azért rendeltetésellenes, mert az annak jogcímét jelentő jogszabály korlátozta a felperes igényérvényesítési lehetőségét, azaz a jogorvoslati jogát. Ezzel azonban a másodfokú bíróság – mint fentebb kifejtette – összekevert két különböző jogi fogalmat és ennek eredményeképpen alperes terhére róttá azt, ami valójában **nem alperes, hanem a jogalkotó tévedése**. Alperesnek ebben annyi szerepe van, hogy élt a jogalkotó által biztosított joggal – más lehetősége nem is volt –, azaz a jogszabályon alapuló jogát gyakorolta, amely álláspontja szerint *önmagában* semmiképpen nem lehet rendeltetésellenes. A másodfokú bíróság azonban éppen ezzel ellentétes álláspontra helyezkedett a vitatott ítéletében.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint téves a másodfokú bíróság jogértelmezése a felhívott Alapjogi Charta vonatkozásában is. E körben a törvényszék által hivatkozott, az Európai Unióról szóló szerződés, és az Európai közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvényben kihirdetett Charta 30. cikke szerint: „*az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez*”. Ennek kapcsán mindenekelőtt jelezni kívánta felülvizsgálati kérelmében, hogy **az „indokolatlan” elbocsátás nem azonos az indokolás nélküli elbocsátással**, mivel utóbbi nem feltétlenül indokolatlan [az, hogy ebben a körben nem az „indokolás nélküli” elbocsátással szembeni védelemről van szó, kiderül pl. a Charta angol változatából is, az is „az indokolatlan elbocsátás”-sal szembeni védelemhez való jogot rögzíti (unjustified dismissal)]. Másrészt hangsúlyozta, hogy a Charta hivatkozott cikke szerint **ez a jog a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban illeti meg a munkavállalókat**. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tehát nem hivatkozhatott volna a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakkal szemben a Charta előírására. Megjegyezte azt is, hogy a másodfokú bíróság a Charta hivatkozott rendelkezését eleve csonkítva közölte ítéletének indokolásában, abban csak a vonatkozó mondat második fele szerepelt.

Végül e körben hivatkozott arra is, hogy a Charta hatálya a tárgyi elbocsátásra álláspontja szerint eleve nem terjed ki. Annak közvetlen hatálya kapcsán ugyanis az 51. cikk (1) bekezdése úgy fogalmaz, hogy „*e Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását*”, amelyet a Charta VII. címe „a Charta értelmezésére és alkalmazására vonatkozó általános rendelkezések” – magyarázat az 51. cikkhez – alkalmazási kör című része az alábbiak szerint részletez: „*az 51. cikk célja a Charta alkalmazási körének meghatározása. Világosan kimondja, hogy a Charta a szubszidiaritás elvével összhangban elsősorban az Unió intézményeire és szerveire vonatkozik. Ezt a rendelkezést az Európai Unióról szóló szerződésnek az Uniót az alapvető jogok tiszteletben tartására kötelező 6. cikke (2) bekezdésére, valamint a közni Európai Tanács által adott mandátumra figyelemmel dolgozták ki. Az „intézmény” kifejezést a Szerződések határozzák meg. A Szerződésekben jelenleg alkalmazott „szervek és hivatalok” kifejezés a Szerződések vagy a másodlagos jog által létrehozott valamennyi szerv megjelölésére szolgál (lásd pl. az Európai Unió működéséről szóló szerződés 15. és 16. cikkét).*”

A tagállamokat illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredően egyértelműen következik, hogy az alapvető jogok tiszteletben tartásának uniós összefüggésben való előírása csak abban az esetben kötelező a tagállamokra nézve, amennyiben azok az uniós jog alkalmazási körében járnak el (a Bíróságnak az 5/88. sz. Wachauf-ügyben 1989. július 13-án [EBHT 1989., 2609. o.] az ERT-ügyben 1991. június 18-án [EBHT 1991., I-2925. o.]) és a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítélete [EBHT 1997., I-7493. o.]). Legutóbb a Bíróság a következőképpen erősítette meg ezt az ítélkezési gyakorlatot: „Továbbá emlékezni kell arra, hogy az alapvető jogoknak a közösségi jogrendben biztosított védelméből eredő követelmények a tagállamokra is kötelező érvényűek, amennyiben azok közösségi szabályokat hajtanak végre...” (a C-292/97. sz. ügyben 2000. április 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-2737. o., indokolás: 37. pont]). Természetesen ez a szabály, ahogyan az

a Chartában szerepel, a központi hatóságokra és a regionális vagy helyi szervekre, valamint a közjogi szervezetekre egyaránt vonatkozik, amennyiben azok uniós jogot hajtanak végre.”

Ezzel kapcsolatban utalt arra is, hogy az uniós jog elsőbbségének és közvetlen hatályának feltétele (ide nem értve az ilyen hatállyal eleve rendelkező másodlagos jogi aktusokat, vagyis az uniós rendeleteket, az Európai Közösségek Bíróságának a Van Gend en Loos-ügyben hozott ítélete alapján), hogy legyen olyan uniós jogi norma, amely az adott viszonyok pontos, világos és további feltétel nélküli szabályozását adja, az adott jogviszonyra vonatkozó nemzeti szabályozással csak az ilyen uniós szabályozás élvezhet elsőbbséget, csak az ilyen szabályozásnak lehet horizontális (vagyis magánfelek egymás közötti viszonyaiban érvényesülő) közvetlen hatálya. **Álláspontja szerint az Európai Uniónak azonban nincs a munkaviszony megszüntetése tárgyában átfogó szabályozása, ez jelenleg még tagállami hatáskör,** a közösség mindössze a munkafeltételek kialakítása és a munkavállalók tájékoztatása, a velük való konzultáció kapcsán alakított szabályozást ki. A fentiekből következően önmagában az Alapjogi Charta hivatkozott rendelkezése sem tekinthető közvetlenül hatályosnak, nem csak azért, mert a Charta maga korlátozza a hatályát – amely eleve kizárja, hogy a nemzeti bíróság a tárgyi ügy körében közvetlenül a Charta rendelkezésére alapítson ítéletet – hanem azért is, mert a Charta rendelkezései a primer uniós jog részét képezik (a horizontális közvetlen hatály eleve a szekunder uniós jog körében merül fel). Ennél fogva a nemzeti bíróság ezen az alapon a magyar jogszabály alkalmazását nem mellőzheti.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a fentiekkel összhangban megállapítható, hogy a felperes a perben nem tudta megnevezni azt a kötelező uniós jogszabályt („szekunder uniós jogot”), amelynek végrehajtása keretében az Alapjogi Charta sérelme megvalósult. A felperes által a perben hivatkozott antidiszkriminációs irányelv sérelme kapcsán megjegyezte, hogy a hivatkozott 2000/78/EK tanácsi irányelv 1. cikke szerint, ezen irányelv célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel, azonban a felperes ezen tulajdonságok alapján történő hátrányos megkülönböztetésre egyáltalán nem hivatkozott. A felperes hivatkozása e körben az volt, hogy kormánytisztviselői volta miatt különböztették meg hátrányosan, azonban a hivatkozott irányelv a foglalkozás jellege miatti hátrányos megkülönböztetésre nem tér ki, továbbá 4. cikkének (1) bekezdése még a fent említett tulajdonságok miatti megkülönböztetést sem tartják hátrányosnak, ha a foglalkozás jellege a megkülönböztetést indokolja.

A fentiek miatt álláspontja szerint nem állapítható meg alperesi intézkedés uniós jogba ütközése, a vonatkozó szabályozást ezért tévesen értékelte a másodfokú bíróság.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság az ítéletében továbbá a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett (módosított) Európai Szociális Charta (a továbbiakban: Szociális Charta) sérelmére is hivatkozott, azonban álláspontja szerint hivatkozása e körben is téves. A Szociális Charta 24. cikk a) pontja szerint a szerződésben részes tagállamok elismerik a munkavállalók jogát ahhoz, hogy munkaviszonyukat ne lehessen tényleges ok nélkül megszüntetni, amely ok a képességükkel, magatartásukkal, valamint a vállalkozás, létesítmény vagy szolgálat működési szükségleteivel lehet összefüggésben. A Charta III. rész A) cikk 1. bekezdés b) és c) pontja alapján azonban Magyarország megnevezte azokat a Chartában nevesített jogokat, amelyeket magára nézve

kötelezőnek ismer el. E jogok a 2009. évi VI. törvény 1. § (2) bekezdésében kerültek rögzítésre, és a másodfokú bíróság által nevesített cikk (II. rész 24. cikk) nem szerepel ezek között. Magyarország tehát nem vállalt kötelezettséget e jog átvételére, és ezen az alapon alperes intézkedését sem lehet a Szociális Chartába ütközőnek minősíteni. Megjegyezte továbbá, hogy a másodfokú bíróság állításával szemben, bár a K.M.C. kontra Magyarország ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága valóban felhívta a Szociális Charta fent hivatkozott rendelkezését, azonban ítéletét az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt egyezmény 6. cikk 1. bekezdésére alapította. Álláspontja szerint még az eljáró bírói tanácsnak a tárgyi ítélethez fűzött párhuzamos indokolása is arra a megállapításra jutott, hogy a Szociális Charta 24. cikke a tárgyi esetben közvetlenül nem alkalmazható. Felülvizsgálati kérelmében végezetül utalt arra is, hogy az Európai Szociális Chartát a másodfokú bíróság az uniós jog részeként kezelte, holott azaz Európa Tanács keretében megkötött nemzetközi egyezmény.

2.5. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a Pp. 273. §-ában foglalt rendelkezések alapján az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítását kérte, másodlagosan pedig a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 634.070/2012. számú közbenső ítéletét hatályában történő fenntartását.

Ezzel kapcsolatban előadta, hogy a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást vette közbenső ítéletének alapjául. A megállapított tényállást mérlegelve – ellentétben a Fővárosi Munkaügyi Bírósággal – azonban arra a következtetésre jutott, hogy a felperes keresete megalapozott. Az alperes által felülvizsgálati kérelemmel megtámadott jogerős közbenső ítélet bírói mérlegelésen alapul. Bírói mérlegelés azonban a Pp. 270. § (2) és a 272. § (2) szerint nem lehet felülvizsgálati eljárás tárgya. A mérlegelés lehetőségét a felperes ügyében eljáró Fővárosi Törvényszék számára maga az Alkotmánybíróság biztosította, így az következik az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII. 17.) AB határozatának utolsó mondatából, mely szerint;

„a határozatban foglaltak nem érintik a folyamatban lévő ügyekben eljáró bíróságok azon jogát, hogy a Ktjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. § (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett kormánytisztviselői jogviszonyról szóló perben a felmondás jogszerűsége megítélésekor önállóan értékeljék azt a tényt, hogy a felmentéskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította.”

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében utalt arra is, hogy álláspontja szerint kormánytisztviselői jogviszonyának indokolás nélküli felmentéssel történő megszüntetése a Fővárosi Törvényszék által helyesen megállapított tényállás alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik:

Felmentése közlésekor hatályban volt Ktjt. 2. § (1) bekezdése szerint az e törvényben nem szabályozott kérdésekben a kormánytisztviselő jogviszonyára a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) rendelkezéseit kell megtehetően alkalmazni.

A Ktv. 71. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a Munka Törvénykönyvről szóló 1992. évi XXII törvény (rég Mt.) 4. §-át megfelelően alkalmazni kell.

A régi Mt. 4. § (1) bekezdése alapján az e törvényben meghatározott jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, illetőleg teljesíteni.

(2) A jog gyakorlása különösen akkor nem rendeltetésszerű, ha az mások jogos érdekének csorbítására, *érdekérvényesítésének lehetőségének korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására* irányul, vagy erre vezet.

(3) A rendeltetésellenes joggyakorlás hátrányos következményeit megfelelően orvosolni kell.

Alapvető körülmény, hogy a munkaviszonyban álló felek a jogaik gyakorlása és a kötelezettségeik teljesítése során úgy járnak el, hogy az megfelelően egyrészt a jogszabály kitejezett akaratának (szövegének), másrészt a jogszabályi rendelkezési céljainak (szellemének) és a jogalkotó szándékának. Minden olyan magatartás, amely túllép a jogalany részére biztosított fenti jogszabályi kereteken, lényegében jogellenes, joggal való visszaélést valósít meg.

A rendeltetésszerű joggyakorláshoz tehát nem elegendő az, hogy valaki nem lépi túl a jog adta lehetőségeit, nem követ el jogszabálysértést, hanem az eljárásának meg kell felelni a törvényalkotó céljainak, az adott jogosítvány rendeltetésének. A következmények szempontjából közömbös, vajon a rendeltetésellenesen jogot gyakorló (a jogával visszaélő) vagy kötelezettségét teljesíti ennek tudatában volt-e, netán éppen ezzel a céllal cselekedett. A rendeltetésszerűség objektíve vizsgálandó, a jogalany vétkessége közömbös. A rendeltetésszerűség objektív jellegéből következik, hogy szükségtelen tényállásszerűen felsorolni a lehetséges eseteket, illetőleg az elkövetési magatartásokat.

A Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés alapján az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben el tudja bírálni. A Kjt. szabályozása alapján a munkáltatói felmentés kapcsán keletkező közszolgálati jogvitákban a felmentés jogszerűtlenségét a kormánytisztviselőnek kell bizonyítania. Ez alól kivételt jelent az az eset, amikor a jogvita az egyenlő bánásmód követelményének megsértésén alapul, ezekben az eljárásokban az egyenlő bánásmódról és a esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 19. §-a alapján a sérelmet szenvedett félnek csak valószínűsítania kell a jogsérelmet, a munkáltató köteles bizonyítani azt, hogy az egyenlő bánásmód követelményének eleget tett. Lehetősége van a kormánytisztviselőnek arra is, hogy az régi Mt. 4.§-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás miatt forduljon a bírósághoz. A Legfelsőbb Bíróság MK 95. munkaügyi kollégiumi állásfoglalásában értelmezte a munkáltatói felmondás esetén a rendeltetésellenes joggyakorlást. „A régi Mt. 4. §-a egyebek között kimondja, hogy a törvényben megállapított jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni.” Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy a Munka Törvénykönyvén alapuló jogot nem lehet olyan célból gyakorolni, amely ellentétbe kerül a jog által szolgálni hivatott céllal. Mindez a munkáltatói felmondási jog gyakorlására is irányadó. Ehhez képest az egyébként fennálló munkáltatói felmondási jog gyakorlása is jogellenessé válik abban az esetben, ha bizonyítottan rendeltetésével össze nem férő célból, esetleg ártási szándékkal, bosszúból, zaklatásszerűen gyakorolták, illetve ilyen eredményre vezet.” [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A felmentés feltételeit szabályozó jogszabályi rendelkezések, azaz a munkáltatót megillető felmentési jog rendeltetése törvényi meghatározásának hiányában gyakorlatilag nem, vagy csak nehezen bizonyítható, hogy a munkáltató jogellenesen döntött, felmentési joga gyakorlása során ellentétbe került a jog rendeltetésével, a jog által szolgálni hivatott céllal. Az érdemi bírói jogvédelem lehetőségének ez a korlátozása nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélészerű, önkényes döntésével szemben. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A Kjt. 8. § (1) bekezdésében foglalt törvényi szabályozás formálisan nem zárja el a felmentett kormánytisztviselőt a bírói úttól; a közigazgatási döntéssel szemben bírósághoz fordulhat, kérheti a döntés (felmentés) jogszerűségének bíróság általi felülvizsgálatát. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtett álláspontja szerint mind **a bírósághoz fordulás jogából** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (1) bekezdése], mind az ehhez szorosan kapcsolódóan **a jogorvoslathoz való alkotmányos alapjog** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (7) bekezdése] „immanens” tartalmából is következik **a bekövetkezett jogsérelem tényleges orvoslását lehetővé tevő jogorvoslat biztosításának a követelménye**. Minden **jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás**” lehetősége, vagyis a **jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát**. [23/1998. (VI. 9.) AB határozat]

A kormánytisztviselők munkáltató által történő, indokolás nélküli felmentését lehetővé tevő törvényi szabályozás a felmentéshez kapcsolódó indokolási kötelezettség elmaradásából következően tehát **egyaránt kiüresíti a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogát és a jogorvoslathoz való alapjogot**.

Az indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselő a munkáltató döntésével szemben a döntés jogszerűségének az elbírálását kérve formálisan a bírósághoz fordulhat, azonban az eljáró bíróság jogalap hiányában nem tud mérlegelési döntést hozni a jogszerűség kérdésében. A munkáltatói döntés jogszerűségének törvényi kritériumai olyan fokban hiányosak, hogy az eljáró bíróság sem a munkáltatói döntés alapjául szolgáló tényeket, sem a döntés jogszerűségét nem tudja megítélni. A bíróságnak a munkáltatói döntést az alapul fekvő tények ismeretének, feltárásának hiányában, a döntés konkrét indokainak ismerete nélkül is jogszerűnek kellene elfogadnia, mivel nem kell, hogy a munkáltató azt indokolja, annak tényszerűségét és valószerűségét alátámassza, bizonyítsa.

A bíróság döntően csak formai szempontokból vizsgálhatja felül a munkáltatói döntést – és a már hivatkozott szűk körű kivételektől eltekintve – a bírói mérlegelésen alapuló döntésnek nincs megvitatásra alkalmas tárgya, mivel a felmentés indokai, a felmentést alátámasztó érvelés hiányzik. A munkáltatói döntés indokolásának hiányában a felmentett kormánytisztviselő a bíróság előtt nem tud mit vitatni, nincs olyan - „vitaalap” (perbevitt bizonyíthatóan megsértett jog), amelyről az eljáró bíróság érdemben dönteni tudna. Mindez azt jelenti, hogy **a felmentett kormánytisztviselő nem élhet a jogorvosláshoz való alkotmányos alapjoggal**, mert a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának szabályozása tulajdonképpen kizárja a jogorvoslathoz való alapjog immanens tartalmának az érvényesülését. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

Az indokolási kötelezettség hiánya arra vezet, hogy az eljáró bíróságnak nincs tárgyi alapja a munkáltatói döntés jogszerűségének a vizsgálatára, nincs a jogvita tárgyává tehető indokolás, amit érdemben felülvizsgálhatna az eljáró bíróság. Mindebből az következik, hogy az eljáró bíróság a döntés jogszerűségét érdemben nem tudja elbírálni, illetve az esetek döntő többségében – szűk körű kivételek mellett – az indokolási kötelezettség hiányában kénytelen a munkáltatói döntés formális szempontú vizsgálata alapján annak jogszerűségét kimondani.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében osztotta Fővárosi Törvényszék álláspontját, miszerint az alperes eljárása az intézkedéskor hatályos törvényi rendelkezésnek ugyan „formailag megfelelt”, de nem felelt meg az régi Mt. 4. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ugyanis ez az eljárás alkalmas volt arra, hogy a felperes jogos érdekét csorbítsa, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozza (rég Mt. 4. § (2) bekezdése). Álláspontja szerint attól, hogy a munkáltató intézkedése formailag jogszerű, nem jelent egyértelmű rendeltetésszerűséget egy súlyosan Alkotmány és Alaptörvény sértő törvényi rendelkezés alkalmazása esetén.

A bíróság vizsgálati és mérlegelési joga a felperes álláspontja szerint levezethető a Kjt. 8. § (1) bekezdésének az alkotmányellenességét megállapító 1068/B/2010. AB határozat szövegéből is. *Annak IV. fejezet 6. pontja harmadik bekezdésében* kifejtett jogi álláspont szerint ugyanis a felperes felmentésekor hatályos Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt eljárési garanciák teljesedéséhez önmagában a bírói út megléte nem elegendő, az Alkotmány által megkövetelt hatékony jogvédelem attól függ, hogy a bíróság mit vizsgálhat felül. Amennyiben valós lenne az az alperesi érvelés, hogy a bíróságok nem vizsgálhatnák a munkáltatói döntés jogszerűségét és megalapozottságát, akkor a jogszabályok által a munkáltatói intézkedéssel szemben biztosított jogorvoslati jog *puszta formalitás lenne*, és nem biztosítaná az Alkotmányban is hivatkozott eljárési garanciákat.

A tisztességes eljáráshoz való jog az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésében foglaltakból is következik.

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot az Alaptörvénnyel összefüggésben is érvényesen, a különböző nemzetközi dokumentumok és a hozzájuk fűződő nemzetközi joggyakorlat, különösen a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróság joggyakorlata által inspirálva az eljárás egészének minőségeként azonosította. E minőségben a jogérvényesítéssel kapcsolatos eljárások valamennyi garanciális eleme meg kell, hogy jelenjen. Ezért egy eljárás összességében minősíthető „tisztességesnek” akkor, ha abban magával a bírósággal összefüggő, a bíróság előtti eljárással kapcsolatos, az eljárásban részt vevő ellenérdekű felek helyzetének kiegyensúlyozását szolgáló garanciák érvényesülnek.

A törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában. Az érdekérvényesítési lehetőség ezen korlátozása a régi Mt. 4. § (2) bekezdése alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközik.

Ezen érdeksérelmek vitathatatlanul megvalósítják a rendeltetésellenes joggyakorlás régi Mt. 4. § (2) bekezdésében meghatározott eseteit, és megalapozzák alperes jogellenes magatartásának megállapítását. Az régi Mt. 4. § -ának megfogalmazásából eredően bírói mérlegelés körébe tartozik a régi Mt. 4. § (2) bekezdésében meghatározott körülmények

fennállásának megállapítása, az e körben meghozott bírói döntés anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértést nem valósíthat meg.

A felperes felmentésével kapcsolatban a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontjával kapcsolatos alkotmányjogi és alapjogi álláspontját ellenkérelme F/1. sorszámú mellékletében tovább részletezte.

2.6. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében utalt arra is, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy az Alapjogi Charta rendelkezései nem minősülnek olyan közösségi munkajogi jogszabálynak, amelyre közvetlenül egyedi munkaviszonyból eredő igényt lehetne alapítani. Az alperes álláspontja szerint az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 151. és 153. cikke alapján nem került elfogadásra olyan közösségi irányelv, amely a munkavállalók védelmével kapcsolatban alkalmazandó minimumkövetelményeket határozná meg, és amely megfogalmazná a munkaviszony indokolással ellátott jognyilatkozattal történő megszüntetésének a kötelezettségét.

A felperes álláspontja szerint az alperes figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy az hivatkozott 151. és 153. cikkeket az Európai Közösséget létrehozó, Rómában, 1957. március 25. napján elfogadott, és többször módosított szerződés szövege – korábbi 136. és 137. cikként – már hazánk 2004. május 01. napján történt csatlakozásakor is tartalmazta. A tagállamok a hivatkozott cikkekben foglalt célkitűzéseket már korábban, Magyarország csatlakozását megelőzően is követendő és megvalósítandó célként határozták meg.

Az alperes által megjelölt cikkek a Chartára nem is hivatkoznak (az Európai Unió Alapjogi Chartáját az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa 2000. december 7-én, a nizzai európai tanácsi ülésen hirdette ki). A felülvizsgálati kérelmében hivatkozott cikkek is rögzítették azonban a tagállamok és az Unió közös célkitűzéseit. A 153. cikk pedig ebben a körben rögzítette, hogy az Unió támogatja és kiegészíti a tagállamok tevékenységeit többek között a munkavállalók munkaviszony megszüntetésének esetén történő védelme vonatkozásában, és szabályozta ennek jogalkotási lehetőségeit is.

Álláspontja szerint az alperes figyelmen kívül hagyta azt a tényt is, hogy a Charta általa is hivatkozott rendelkezéseit nem a fenti hivatkozott cikkek alapján alkották meg, vagy fogadták el, hanem a tagállamok a Lisszaboni szerződéssel módosították a fenti cikkeket is magában foglaló Európai Unió működéséről szóló szerződést, valamint az Európai Unióról szóló szerződést is, és a fenti cikkek változatlanul hagyása mellett módosították az utóbbi szerződés 6. cikkét, olyan módon, hogy abban elismerték a Charta jogi kötelező erejét.

Ez utóbbi körben tehát nem egy irányelv megalkotásáról volt szó, hanem arról, hogy a tagállamok az alapszerződéseket módosították egyhangúan, és emelték be ennek keretében a Chartát a jogilag kötelező erejű alapszerződések szövegébe, az elsődleges jogforrások közé.

Az előző pontban foglaltakból következik álláspontja szerint az is, hogy alperes tévedett akkor is, amikor a munkavállaló fogalmának az alkalmazási körét illetően a tagállamok döntési jogkörére hivatkozott. Ebben a körben nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy alapjogi chartáról beszélünk, amely preambulumban rögzíti, hogy azokat a jogokat erősíti meg, amelyek a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból és nemzetközi kötelezettségeiből, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményből, az Unió és az Európa Tanács által elfogadott szociális chartákból, valamint az

Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogából következnek. Ezen alapjogi kódexek fényében nem lehet kétséges az, hogy a Chartában megfogalmazott munkajogi vonatkozású rendelkezéseket valamennyi foglalkoztatási jellegű jogviszonyban alkalmazni kell.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében azt állította, hogy a Charta rendelkezéseire a tagállamoknak csak akkor kell tekintettel lenniük, amikor az egyes közösségi irányelvek rendelkezéseit ültetik át a nemzeti jogrendszerbe. Alperes ezen állítása álláspontja szerint szintén téves.

Maga a Charta 51. cikk (1) bekezdése úgy fogalmaz: „*E Charta rendelkezéseinek címzettjei - a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett - az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátaín belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.*”

A tagállamok is a Charta címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Az Unió jogának a végrehajtása azonban nem merül ki az irányelvek rendelkezéseinek a nemzeti jogrendszerbe való átültetésében. **A tagállamok ugyanis a jogalkotás során is kötelesek érvényre juttatni az Unió jogát.**

Ebben a körben felülvizsgálati ellenkérelmében ismételten hivatkozott dr. Sólyom László korábbi köztársasági elnök által írt előterjesztésre, és elsősorban annak 1. pontjában kifejtett jogi érvelésre és álláspontra, amelyet maga is osztott.

„Az Európai Unió Alapjogi Chartája 30. cikke kimondja, hogy az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van a védelemhez az indokolatlan elbocsátással szemben. Az indokolási kötelezettség hiánya a kormánytisztviselők, illetve a Törvény hatálya alá tartozó szervek által foglalkoztatott munkavállalók esetében ellentétes ezzel az uniós alapjoggal. Az Alapjogi Charta az Európai Unióról szóló szerződés 6. Cikk (1) bekezdése szerint ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint az alapító szerződések. Ugyanezen rendelkezés kimondja azt is, hogy a Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket a Charta VII. címében foglalt, az értelmezést és alkalmazást szabályozó általános rendelkezéseknek megfelelően kell értelmezni, kellően figyelembe véve a Chartában említett azon magyarázatokat, amelyek meghatározzák az egyes rendelkezések eredetét.

Ugyan a Charta címzettjei annak 51. cikke értelmében főszabály szerint az EU intézményei, az köti a tagállamokat is, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ez nem csak akkor valósul meg, ha a tagállami jogalkalmazó szervek közvetlenül hatályosuló uniós jogot alkalmaznak egyedi esetben. A Chartához fűzött magyarázatokból következően mindazokban a helyzetekben kötik a tagállamokat az uniós alapjogok, amelyekben az Európai Bíróság korábbi gyakorlatában a kötöttséget megállapította. Az Európai Bíróság pedig egyebek mellett akkor is megállapította a tagállamok uniós alapjogi kötöttségét, ha a tagállam valamely alapjog érvényre juttatását szolgáló közösségi irányelvet ültetett át és alkalmazott.² Például a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló 76/207/EGK irányelvnek **a hatékony jogorvoslathoz való jogra vonatkozó rendelkezését úgy tekintette az Európai Bíróság, hogy az a bírósági felülvizsgálathoz való közösségi alapjogot**

konkretizálja, és ezért a tagállamoknak nem csak az irányelv konkrét szabályát, hanem az annak háttéréül szolgáló alapjogot is tiszteletben kell tartani.

A magyar jogrendben a munkaviszonyt, vagy az azzal rokon, sajátos munkavégzésre irányuló jogviszonyokat (mint a közszolgálati jogviszony, a közalkalmazotti jogviszony) és így a kormánytisztviselői jogviszonyt szabályozó jogszabályok uniós jogot hajtanak végre, amennyiben egyebek mellett ezek biztosítják az EU különféle antidiszkriminációs irányelveinek az átültetését (elsősorban a Tanács 2000/78/EK irányelvét a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról). Joggal állítható tehát, hogy a Törvény megalkotásával az Országgyűlés a Charta 51. cikke értelmében az uniós jogot hajtja végre, és így kötik a Chartában foglalt alapjogok.

A Charta idézett 30. cikke a Chartához fűzött magyarázatok szerint az Európai Szociális Charta 24. cikkéből merít. Utóbbiban az Európai Szociális Charta szerződő felei egyebek mellett vállalják, hogy elismerik a dolgozók jogát ahhoz, hogy munkaviszonyukat ne lehessen megszüntetni tényleges ok nélkül (without valid reasons), amely összefügg képességükkel, magatartásukkal, vagy a vállalkozás, létesítmény vagy szolgálat működési szükségleteivel. A Szociális Jogok Európai Bizottsága az Európai Szociális Charta 24. cikkét visszatérően akként értelmezte, hogy az indokolás nélküli munkáltatói felmondás lehetősége ellentétes az Európai Szociális Chartának ezzel a rendelkezésével. Az EU Alapjogi Charta 30. cikke ugyanígy értelmezendő. **Ezért az Alapjogi Chartával ellentétes az olyan szabályok alkalmazása, melyek mindenfajta indokolás nélkül teszik lehetővé munkaviszony vagy avval érdemileg rokon, munkavégzésre irányuló jogviszony megszüntetését.** Ezen az sem változtat, hogy az Alapjogi Charta 30. cikke az uniós és a tagállami jog keretei között garantálja a védelmet. Nyilvánvalóan nem felel meg ugyanis a Charta 30. cikkének egy olyan nemzeti szabályozás, mely nem konkretizálja és differenciálja az indokolatlan elbocsátás elleni védelmet, hanem az állam alkalmazásában állók egy jelentős csoportjára vonatkozóan teljes egészében megszünteti az indokolási kötelezettséget.

Az indokolási kötelezettség nem csak a munkavállaló (köztisztviselő stb.) munkajogi védelmét szolgálja, hanem önmagában is fontos alapjogi értékkel bír, és végső soron kapcsolódik az emberi méltóság jogához. Ennek kapcsán utalok az Alapjogi Charta egyik kommentárjában megjelenő érvre is, hogy az indokolás nélküli elbocsátás tilalma azt az alapelvet is kifejezi, miszerint az ember munkaereje nem pusztán áru.

Mindebből következőleg a Törvény 8. § (1) bekezdése, valamint 35. § (1) bekezdése ellentétes az Alapjogi Charta Magyarországot is kötelező 30. cikkével. Az uniós jogba ütközés nem eredményezi a magyar jogszabály alkotmányellenességét, ezért nem fordultam az Alkotmánybírósághoz. Fontosnak tartottam azonban felhívni az Országgyűlés figyelmét az uniós jogi aggályokra, mert meggyőződésem, hogy az Országgyűlés tudatosan nem kívánna uniós jogot sérteni.,,

A fentiekkel kapcsolatosan mindenképpen ki kell emelni, hogy:

- i) Az uniós jogba ütközés nem eredményezi a magyar jogszabály alkotmányellenességét, azonban az esetemben is alkalmazott jogszabály alkotmányellenességét a Magyar Köztársaság Alkotmányába ütköző jellege miatt az Alkotmánybíróság a korábban már hivatkozott határozatában megállapította.
- ii) Az uniós jogba ütközés, illetőleg az uniós jog elsőbbségének az elve alapján az egymással ütköző rendelkezések közül mind a tagállami bíróságoknak, mind alperesnek az uniós jogot kell, illetőleg kellett volna alkalmaznia.

- iii) A Charta 52. cikkének (5) bekezdése rögzíti: „Az ebben a Chartában foglalt, alapelveket megállapító rendelkezések a saját hatásköreik gyakorlása során az Unió intézményei, szervei és hivatalai által elfogadott jogalkotási és végrehajtási aktusok, illetve a tagállamok által elfogadott, az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok útján hajthatók végre. E rendelkezésekre bíróság előtt kizárólag az ilyen jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.”
- iv) A Charta 52. cikkének (7) bekezdése rögzíti: „Az Unió és a tagállamok bíróságainak kellően figyelembe kell venniük e Charta értelmezésére vonatkozó iránymutatásként készült magyarázatokat.”

Az alperes felülvizsgálati kérelmében foglalt érvelés az előzőekből írtak téves értelmezéséből fakad, másrésztől teljes egészében ellentmond a közösségi jog és a nemzeti jog vonatkozásában kötelező erejű szabályoknak, így legfőképpen a közösségi jog elsődlegessége elvének. Az alperes által leírtakkal ellentétben éppen a közösségi jog élvez elsőbbséget a nemzeti jog rendelkezéseivel szemben.

A hivatkozott 30. cikk egyébiránt úgy fogalmaz: „Az uniós joggal, valamint a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez.”

A megfogalmazásból is egyértelműen megállapítható, hogy a hivatkozott rendelkezés arra utal, hogy a védelem a munkavállalókat az indokolatlan elbocsátással szemben az uniós joggal (ahol uniós jogszabályi rendelkezések vannak), és a nemzeti jogszabályokkal (ahol uniós rendelkezések nem lévén a nemzeti jogszabályok az irányadóak) összhangban illeti meg.

Ebben a körben nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy jelen esetben van uniós rendelkezés, többek között a már hivatkozott 30. cikk formájában. A hivatkozott cikk értelmezése során nem szabad figyelmen kívül hagyni továbbá a 30. cikkhez fűzött, az alperes által is hivatkozott magyarázatot, amely utal arra, hogy a 30. cikk a felülvizsgált Szociális Charta 24. cikkéből merít. A Szociális Charta 24. cikke vonatkozásában pedig a korábban már hivatkozott köztársasági elnöki előterjesztés részletes leírást ad.

g) A 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett Módosított Európai Szociális Charta 24. cikke kimondja:

„Annak érdekében, hogy biztosítsák a dolgozók védelemhez való jogának hatékony gyakorlását a foglalkoztatás megszűnése esetén, a Felek vállalják, hogy elismerik:

a) a dolgozók jogát ahhoz, hogy munkaviszonyukat ne lehessen megszüntetni tényleges ok nélkül, amely összefügg képességükkel, magatartásukkal, vagy a vállalkozás, létesítmény vagy szolgálat működési szükségleteivel;

b) azon dolgozók jogát a kártérítésre vagy megfelelő segítségre, akiknek a munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg.

Ennek érdekében a Felek biztosítják, hogy annak a dolgozónak, aki szerint munkaviszonyát tényleges ok nélkül szüntették meg, joga van pártatlan testülethez fellebbezni.”

A hivatkozott törvény 1. § (2) bekezdése szerint Magyarország nem vállalt kötelezettséget a 24. cikk kötelező alkalmazására, azonban ennek ellenére a módosított Szociális Charta ezen cikke az Alapjogi Chartán keresztül a magyar jogrend részévé vált. Az Alapjogi Charta 30. cikkéhez fűzött magyarázat szerint ugyanis az Alapjogi Charta ezen cikke a felülvizsgált Szociális Charta 24. cikkéből merít.

Ennek alapján tehát megállapítható, hogy a jogellenes az a munkáltatói intézkedés, amely ellentétes az Európai Szociális Charta 24. cikkével, mivel az kimondja a védelemhez való jogot a munkaviszony tényleges ok nélküli megszüntetésével szemben.

Az Alapjogi Charta 52. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Európai Egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokkal, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ezen utolsó mondat célja, hogy lehetőséget nyújtson az Uniónak a szélesebb körű védelem biztosítására. **A Charta által nyújtott védelem szintje semmilyen esetben sem lehet alacsonyabb az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény által biztosított védelem szintjénél.**

A strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága a K.M.C. kontra Magyarország ügyben 19554/11. számú, 2012. július 10. napján meghozott ítéletében megállapította a magyar jogrendszer részét képező, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 04-én kelt egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikke (1) bekezdésének a tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezésének Magyarország által történt megsértését. Az ítélet indokolásának az alapjául szolgáló tényállás megegyezik a panaszos beadványában előadott tényállással, amely szerint kormánytisztviselői jogviszonyát indokolás nélküli felmentéssel szüntették meg.

A bíróság a hivatkozott ítéletében ebben a körben kimondta, hogy az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdése a „bírósághoz való jogot” tartalmazza, amelynek egyik aspektusát a bírósághoz fordulás joga – azaz a polgári jogi ügyekben bírósági eljárás indításának a joga – képezi (ld. Golder v. the United Kingdom, 21 February 1975, § 36, Series A no. 18.). A bíróság kimondta, hogy ez a jog nem abszolút jog, hanem korlátozások alá vethető, a bíróságnak azonban arról kell meggyőződnie, hogy az alkalmazott korlátozások nem korlátozzák vagy csökkentik az egyén számára biztosított hozzáférést olyan módon vagy olyan mértékben, ami már a jog lényegét sérti. Nem felel meg továbbá a korlátozás az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésének, ha nem törvényes célt szolgál, és nem áll fenn ésszerű arányossági viszony az alkalmazott eszközök, valamint az elérni kívánt cél között (ld. Osman v. the United Kingdom, 28 October 1998, § 147, Reports of Judgements and Decisions 1998-VIII). A bíróság kimondta azt is, hogy feladata megbizonyosodni arról, hogy az Egyezményben részes államok részéről a bírósághoz fordulás jogának az igazságügyi rendszeren belüli biztosítására szolgáló eszközök megválasztása során a választott módszer összhangban áll-e a tisztességes eljárás követelményével. Ebben a vonatkozásban pedig kiemelte, hogy az Egyezmény célja nem teoretikus vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogok biztosítása, a munkaügyi perindítás jogának a hazai jogban történő fenntartása pedig önmagában nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogának hatékony voltát abban az esetben, ha ezt a lehetőséget minden tartalomtól, és így a siker minden reményétől megfosztják (ld. mutatis mutandis, Imbrioscia v. Switzerland, 24 November 1993, § 38, Series A no. 275.).

A bíróság ítéletében fenti indokok és tényállás alapján megállapította, hogy az elbocsájtott kormánytisztviselőnek – mint a felperesnek is – elvileg jogában állt az elbocsátás bíróság előtti megtámadása, mivel azonban a munkáltatónak az elbocsátás tekintetében nem állt fenn indokolási kötelezettsége, a bíróság elképzelhetetlennek találta, hogy az alperes munkáltató álláspontjának ismerete nélkül a kormánytisztviselő értelmes pert tudott volna indítani. A bíróság kifejtett álláspontja szerint ez a jogi konstelláció a lényegétől fosztja meg a kifogásolt

kereseti jogot, azaz az ilyen korlátozott felülvizsgálat a **6. cikk 1. bekezdése alapján nem tekinthető hatékony bírósági felülvizsgálatnak**. Mindezek alapján a bíróság megállapította azt, hogy megsértették a kérelmező bírósághoz forduláshoz való jogát (ld. Obermeier v. Austria, 28 June 1990, § 70, Series A no. 179, és a contrario, A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italy, no. 43509/08, §§ 57-67, 27 September 2011.), azaz megsértették az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdését.

Mivel az általa előadott tényállás a hivatkozott ítélet alapjául szolgáló tényállással azonos, a felperes alappal úgy vélte, hogy esetében is megállapítható fentiek alapján a jogsértés, és annak ténye, hogy a vonatkozásában alkalmazott **Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja ellentétes az uniós joggal valamint az nemzetközi szerződésbe is ütközik**.

A nemzeti bíróságnak az előtte folyó jogvitákban főszabály szerint a saját nemzeti jogszabályait kell alkalmaznia. Biztosítania kell azonban ezzel egyidejűleg az uniós jog teljes érvényesülését, ami arra készítheti, hogy szükség esetén figyelmen kívül hagyja azt a nemzeti jogszabályt, amely ennek akadályát képezi, vagy úgy értelmezzen egy kizárólag a belső helyzetre kidolgozott nemzeti jogszabályt, hogy az alkalmazható legyen az adott határokon átnyúló tényállásra (Európai Unió Bíróságának C-253/00, C-443/03., C-256/09. számú határozatai).

Minden hatáskörében eljáró – nemzeti bíróságnak tagállami szervként – az EUSz. 4. cikkében előírt együttműködés elvének alkalmazásával – kötelessége az uniós jog teljes egészében történő alkalmazása és azon jogok védelme, amelyeket az a magánszemélyek számára biztosít, adott esetben eltekintve a nemzeti jog mindazon – akár az uniós szabálynál korábbi, akár annál későbbi – rendelkezéseinek alkalmazásától, amelyek esetlegesen ellentétesek azzal (Európai Unió Bíróságának 106/77., C-213/89. számú határozatai).

Az uniós jog természetében rejlő követelményekkel összeegyeztethetetlen valamely nemzeti jogrendszer minden olyan rendelkezése, illetve minden olyan jogalkotási, közigazgatási vagy bírósági gyakorlata, amely csökkentené az uniós jog hatékonyságát azáltal, hogy megfosztaná e jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező bíróságot azon jogától, hogy már az alkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megteheszen annak érdekében, hogy a közvetlenül hatályos uniós normák teljes hatékonyságának esetleges akadályát képező nemzeti jogszabályi rendelkezésektől eltekintsenek. Ilyen helyzet állna elő többek között akkor, ha az uniós jogi rendelkezés és a később elfogadott nemzeti törvény közötti ellentmondás esetén az összeütközés feloldása nem az uniós jog alkalmazására hivatott bíróság számára lenne fenntartva, hanem más, saját mérlegelési jogkörrel felruházott hatóság számára, még akkor is, ha az uniós jog teljes érvényesülésének ilyen akadály csak átmeneti lenne (Európai Unió Bíróságának 106/77. számú határozata). Ezért a nemzeti szabály félre tételét a nemzeti bíróság anélkül teheti meg, hogy kérelmeznie vagy várnia kellene az uniós joggal ellentétes nemzeti jogalkotói, vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítésére.

Ezek a szabályok közvetlenül az uniós jogon alapuló, szükséges esetben contra legem nemzeti szabállyal szembeni jogalkalmazási lehetőséget teremtenek a jogalkalmazók számára. Az uniós jog elsődlegessége elvéből eredő követelményekkel való összeegyeztethetőség miatt ugyanis feltétel nélkül és haladéktalanul el kell tekinteni az uniós joggal ellentétes nemzeti szabályozás alkalmazásától. Az Európai Unió Bírósága már korábban kimondta, hogy valamely későbbi nemzeti jogi norma uniós joggal való összeegyeztethetatlensége nem teszi azt nem létezővé. A nemzeti bíróságnak – amennyiben ilyen helyzettel szembesül – mellőznie kell e norma alkalmazását. A Lisszaboni Szerződéshez fűzött, az uniós jog elsőbbségéről

szóló 17. számú nyilatkozatban deklarálták, hogy „az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően a Szerződések és a Szerződések alapján az Unió által elfogadott jogi aktusok az említett ítélkezési gyakorlat által megállapított feltételek szerint a tagállamok jogával szemben elsőbbséget (elsődlegességet) élveznek.”

Mindezek alapján a felperes álláspontja szerint **az eljáró bíróságoknak kötelezettsége volt az uniós joggal ellentétes, a felperes felmentése közlésekor hatályban volt Ktjt. 8. § (1) b) pontjában szabályozott kormánytisztviselői jogviszony indokolás nélküli megszüntetésére vonatkozó nemzeti szabály félretétele, ugyanis az az Alapjogi Charta 30. és cikkébe ütközik.** Mindezek miatt a másodfokú ítélet helyes jogi következtetéseket tartalmaz az uniós jogba ütközés vonatkozásában is.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtett álláspontja szerint fentiekből egyértelműen megállapítható az is, hogy a Charta olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyeknek a tagállamok is címzettjei, és amely rendelkezésekre a felperes a tagállami bíróság előtt is közvetlenül hivatkozhat, és amely rendelkezéseket a tagállami bíróságnak is alkalmaznia kell az alperesi intézkedés jogszerűségének megítélése során.

Mivel a fent leírtakból egyértelműen megállapítható, hogy a peres felek jogi álláspontja alapvetően tér el a Charta megjelölt cikkeinek az értelmezése és hatálya vonatkozásában.

A felperes részletesen kifejtett jogi álláspontját támasztja alá az a tény is, hogy az adott közösségi norma alkalmazhatósága vonatkozásában még a Magyar Köztársaság elnöke is eltérő, a felperessel egyező álláspontot foglalt el.

Kiemelte azt, hogy a felperes korábbi keresetét, illetve fellebbezését alapvetően két okra alapozta, nevezetesen arra, hogy alperes intézkedése jog és rendeltetésellenes, továbbá az ellentétes a magyar jogrendszer részét képező az Európai Unió Magyarországon is kötelezően alkalmazandó jogával, valamint az nemzetközi szerződésbe ütközik.

Utalt arra is, hogy az uniós jognak megfelelés körében már a Fővárosi Munkaügyi Bíróság is teljesen megalapozatlan módon 35. M. 1890/2011/13. számú ítéletében „osztva az alperes jogi álláspontját” tévesen értelmezte a felperes ügyében releváns uniós jogi rendelkezéseket. Ezen túlmenően súlyos jogalkalmazási hibát is vétett akkor, amikor részben az uniós jog alkalmazásával kapcsolatban az Európai Bizottság 2011. március 30-án közzétett jelentésére alapozta ítéletének indokolását. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról szóló tájékoztató anyag, az uniós jog alkalmazása szempontjából NEM MINŐSÜL JOGFORRÁSNAK, ebből következően ítélet meghozatalának alapjául sem szolgálhat. Összegezve: a tájékoztatóban szereplő kijelentés – az EJEB K.M.C. kontra Magyarország ügyben hozott ítéletében részletesen kifejtett levezetés, valamint az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata alapján – kizárólag iránymutatásként szolgálhat és nem minősül jogforrásnak, ezért ítélet meghozatalának alapjául sem szolgálhat. Az Európai Unió joga szerint az csupán orientációs anyagnak minősül.

A felperes előterjesztett felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy indokolás nélküli felmentése ellentétes az Európai Unió közvetlenül és kötelezően alkalmazandó jogával. Ebben saját indoklásként fenntartotta **dr. Sólyom László** köztársasági elnök úrnak az országgyűléshez intézett **II-1/01948-4/2010.** átiratában foglaltakat, melyben részletesen kifejti, hogy a Ktjt. 8. § (1) bekezdése miért ellentétes az Európai Unió jogából eredő Magyarország által az uniós jog által kötelezően vállalt kötelezettségekkel. A felperes fellebbezés kiegészítésében utalt a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága a

K.M.C. kontra Magyarország ügyben 19554/11 számú, 2012. július 10-én hozott és időközben jogerőre emelkedett Magyarországot elmarasztaló ítéletére is. A hivatkozott ítélet megállapította a magyar jogrendszer részét képező, az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt nemzetközi Egyezmény (EJEE) 6. cikkelyének tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezése Magyarország által történő megsértését. Ebből következően a Ktjt. 8. § (1) bekezdése egyértelműen és kétségek kizáróan nemzetközi szerződésbe is ütközik.

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió tagállamai – mint az EJEE-ben részes államok – kötelesek e nemzetközi szerződést betartani több következtetés is levonható. Indítványozta a felperes azt is, hogy a felülvizsgálati eljárásban a Kúria az alábbi végleges ítéletben kifejtett teljes érvrendszert és annak hivatkozásait az ítélet meghozatala során szíveskedjenek figyelembe venni. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának második szekciója által K.M.C. kontra Magyarország ügyben hozott egyhangú az I. pontban ismertetett ítélet alapján a munkáltató megsértette;

I. A 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, a magyar jogrendszer részét képező EJEE 6. cikkelyének 1. bekezdését, mivel a Ktjt. 8. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütköző módon szabályozta a felperes felmentését, így a vele szemben foganatosított munkáltatói intézkedés nemzetközi szerződésbe ütköző módon szüntette meg kormánytisztviselői jogviszonyát.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága bírójának Pinto De Albuquerque úrnak az ítélethez csatolt párhuzamos véleményében foglaltak alapján;

II. A munkáltató a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének felperessel szemben történő alkalmazásával megsértette az 1976. évi 9. törvényerejű rendelettel kihirdetett Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 6. cikkét, valamint az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának a munkához való jogról szóló 18. sz. Általános Megjegyzést is, mivel vele szemben nemzetközi szerződésbe ütköző módon járt el.

Az EJEB ítéletével kapcsolatos jogi álláspontját a felperes ellenkérelme F/2. mellékletben tovább részletezte.

2.7. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmét a Kúria ítéletének meghozatalát megelőzően 2014. március 28-án kelt beadványában tovább pontosította, illetve **részletes indokolással ellátott indítványt tett a T. Alkotmánybíróság eljárásának Kúria által történő kezdeményezésére is.**

A felperes indítványának előzményeként utalt arra a tényre, hogy a fenti ügyben 2013. május 06-án a Kúria részére benyújtott felülvizsgálati ellenkérelme 3., 6., 10., 12., és 13. oldalain továbbá F/2 mellékletében részletesen kifejtette, hogy a felperessel szemben alkalmazott alperesi munkáltatói intézkedés ellentétes az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (EJEE), melyet Magyarországon az 1993. évi XXXI. tv. hirdetett ki) 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel.

A Ktjt. 8. § (1) bekezdésének jogellenességével kapcsolatban új fejleményként hivatkozott arra is, hogy Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi

szerződésbe ütközésének, valamint jogszabály alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló két bírói kezdeményezés alapján a 98%-os különadó ügyében 2014. február 24-én **III/1499/2013. ügyiratszám**on **határozatot hozott.**

A hivatkozott AB határozat szerint a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja szerinti hatásköre. Az Alkotmánybíróságról szóló **2011. évi CLI. törvény** (a továbbiakban: Abtv.) **32. § (1) bekezdése** szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi.

Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.

Az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Mint arra a felperes ellenkérelmében is utalt rá az **Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB)** első esetben a K.M.C. kontra Magyarország ügyben a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alapján 2010. szeptember 27-én indokolás nélkül felmentett volt kormánytisztviselő ügyében ítéletet hozott. A 19554/11 számú, 2012. július 10-én hozott elmarasztaló ítéletében megállapította a magyar jogrendszer részét képező, EJEE 6. cikkelyének tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezése Magyarország által történő megsértését. Az ítélet 2012. november 19-én véglegessé vált.

Ezt követően az EJEB az N.K.M. v Magyarország ügyben 2013. november 26-án – lényegileg a hivatkozott fenti üggyel azonos tényállás mellett **73.743/11 ügyiratszám**on – szintén Magyarországot elmarasztaló ítéletet hozott. A hivatkozott határozatok véglegessé váltak.

A felperes utalt arra is, hogy a fenti ügyben a kérelmező jogviszonyát a jelen perhez hasonlóan a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélküli felmentéssel szüntették meg, és az ítélet 8. pontja alapján megállapítható, hogy Magyarország nem is vitatta az EJEE 6. cikkének megsértését.

Megemlítette továbbá azt is, hogy az EJEB előtt folyamatban lévő másik ügyben, **dr. Polgár Ákos kontra Magyarország** közötti 23.174/11 szám alatti eljárásban a kérelmező és Magyarország között egyezség jött létre.

Megállapítható, hogy a fenti ügyben a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélkül elbocsátott kérelmezőt Magyarország kártérítésben részesítette, így az ügy végül egyezséggel zárult le.

Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja szerint „a Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek”.

Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk a (2) bekezdés f) pontjában foglalt

hatáskörében – megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, illetve sarkalatos törvényben meghatározott jogkövetkezményt állapít meg. Az Alaptörvénynek sem ez a szabálya, sem az Abtv. 32. § (2) bekezdése nem tesz különbséget a jogszabályok között abból a szempontból, hogy hatályban vannak-e az indítvány elbírálásakor, vagy csak alkalmazandók az állam szervei által.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásokról szóló 2005. évi L. törvény 13. § (1) bekezdése alapján a nemzetközi szerződés értelmezése során az adott nemzetközi szerződéssel kapcsolatos jogviták eldöntésére joghatósággal rendelkező szerv döntéseit figyelembe kell venni.

A felperes utalt rá, hogy a bírói eljárásban egyébként is gyakran előfordulhat, hogy időközben hatályát veszített jogszabályt kell alkalmazni, amint az a jelen esetben is fennáll.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Utalt arra is, hogy e rendelkezés megfelel az előző Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak, ezért az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban foglaltakat irányadónak tekintette hivatkozott eljárása során.

Az 7/2005. (III. 31.) AB határozatban a testület rámutatott arra, hogy a jogállamiság alkotmányos elve [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, jelenleg: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] jelenti egyrészt a jogalanyok belső jognak (az Alkotmánynak és az alkotmányos jogszabályoknak) való alávetettségét, másrészt a magyar állam által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeknek való megfelelést. A jogállamiság tételéhez képest az Alkotmány 7. § (1) bekezdése speciális alkotmányos rendelkezés, amely a belső jogi rendelkezések és a vállalt nemzetközi kötelezettségek egymáshoz való viszonyát rendezi. A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (adott esetben a szükséges jogalkotási feladat teljesítése) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdésből fakadó kötelesség, amely attól a pillanattól fennáll, amikortól a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot. [ABH 2005, 83, 85–87.] [31]

A nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség megszegése tehát nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Figyelemmel arra, hogy jogszabály az Alaptörvénnyel nem lehet ellentétes [Alaptörvény T) cikk (3) bekezdés], a Q) cikk (2) bekezdésének, illetve a B) cikk (1) bekezdésének sérelme miatt a nemzetközi jogba ütköző belső jogszabályt főszabály szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellene semmisítenie.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

A jelen esetben nemzetközi bíróság által nemzetközi szerződésbe ütközővé nyilvánított nemzeti jogszabályról van szó, amelyet a törvény időközben történt hatályon kívül helyezése ellenére a folyamatban lévő bírósági ügyben alkalmazni kellene. Az Abtv. 42. § (1) bekezdésének a kötelező megsemmisítést előíró és az Abtv. 45. § (4) bekezdésének az

alkalmazási tilalomra vonatkozó szabályai együttes értelmezése akkor nincs ellentétben a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítására vonatkozó kötelezettséggel, ha az Alkotmánybíróság a nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabály alkalmazási tilalmát rendeli el a folyamatban lévő bírósági eljárásokban. Ennek hiányában Magyarország bíróságai arra kényszerülnének, hogy nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabályt alkalmazzanak.

Ismételten utalt rá, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt arra, hogy felülvizsgálati ellenkérelmében részletesen ismertetett **K.M.C. v. Magyarország** ügyében hozott jogerős ítéletének 34. pontjában, hogy az **Abh. érvrendszere** továbbá az **abban felhívott strasbourgi precedensei** valóban egybevágnak, sőt megfelelnek az **Európai Unió Alapjogi Chartájában** és az **Európai Szociális Chartában** foglaltaknak is. Az **Alkotmánybíróság** már lassan tíz éve kimondta, hogy az **Emberi Jogok Európai Bíróságának** felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.]

Jelen perben tehát a felperes álláspontja szerint a Kúria azzal a helyzettel szembesült, hogy a jelen esetben a pozitív magyar jog ellentétes a vonatkozó **nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és egyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével]** és az **Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében]** is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében jelen munkaügyi perben esetben sem egyeztethető össze.

Hangsúlyozandó, bár jöllehet az EJEB előtti eljárásokban a magyar állam volt a közvetlenül elmarasztalt fél, ugyanakkor nyilván elmarasztaltanak minősülnek a magyar állam azon közigazgatási és egyéb jogalkalmazó szervei, melyek a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes magyar jogszabály hatályosulásában közreműködtek.

A jogalkalmazó az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti kötelezettségét, akkor tudja teljesíteni, amennyiben a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes azonos vagy alacsonyabb szintű magyar jogszabályt a jogalkalmazás során „félreteszi”, figyelmen kívül hagyja.

Ezzel kapcsolatban utalt arra is, hogy a szakirodalom alapján a nemzetközi jogforrás – kihirdetési formájától függetlenül – felette áll a hazai jogforrásoknak, az Alaptörvényt kivéve¹. (dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András)

Ebből következően álláspontja szerint a felperes ügyében eljáró Fővárosi Törvényszék a **lex superior derogat legi inferiori** (a magasabb szintű jogszabály lerontja az alacsonyabb szintű jogszabályt) általános jogelv alapján eljárása során magasabb szintű EJEE-ben biztosított alapvető emberi jogai felperes részére történő biztosításának nemzetközi szerződésben vállalt, továbbá az Alaptörvényben is biztosított kötelezettségére is figyelemmel az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában biztosított mérlegelési jogköre alapján hozott határozatával jogszerűen hozta meg ítéletét a felperes keresetére vonatkozóan.

¹ lásd. Patyi András és Varga Zs. András által írt „Általános Közigazgatási Jog c. egyetemi tankönyv 2012, 98. oldalát

Tekintettel a fentiekre **kérte a jogerős ítélet hatályában történő fenntartásával, az alperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását, továbbá az alperes perköltségben történő marasztalását.**

Az alperes 2014. május 05-én kelt „észrevételében” a felperes Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó indítványának az elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint a Kjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja az Alkotmánybíróság részéről már „ítélt dolognak” minősül.

A Kúria ítélete

2.8. Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljárta Kúria Mfv. I. 10.094/2014/7. számon a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 634.070/2012/5. számú közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35. M. 1890/2011/13. számú ítéletének helybenhagyásával **a felperes keresetét elutasította. (K/4. melléklet)**

Álláspontja szerint az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejezetten megjelölte, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság mely jogszabályokat sértette meg, ezért a Pp. 273. § (1) bekezdésére vonatkozó felperesi ellenkérelem alaptalan.

Ítéletében kifejtette a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati eljárásban olyan jogkérdésekről dönthet, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt, továbbá a felülvizsgálati eljárás kereteit – az adott esetben csatlakozó felülvizsgálati kérelem hiányában – a felülvizsgálati kérelem tartalma határozza meg. Ebből következően a Kúria nem vehette figyelembe a felülvizsgálati ellenkérelemben megjelölt, a rendkívüli jogorvoslattal támadott jogerős közbenső ítéletben nem vizsgált jogszabályok esetleges megsértését.

A Kúria ítéletében utalt arra is, hogy az Európai Unió Bíróságának C-332/13. számú ügyben meghozott határozata alapján a kormánytisztviselők indokolás nélküli felmentésével kapcsolatos jogkérdés nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, mivel a Kjt. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre. A Kúria ítélete szerint az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az Alapjogi Charta megsértését a másodfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg.

A Kúria ítélete alapján a 2009. évi VI. tv. 1. § (2) bekezdésébe ütközően jutott a törvényszék arra a következtetésre, hogy az alperes eljárása megsértette a Módosított Európai Szociális Charta 24. cikkét, mivel e cikk alkalmazására Magyarország nem vállalt kötelezettséget. A Kúria álláspontja szerint az alperes arra is helyesen hivatkozott. Hogy a Szociális Charta nem része az uniós jognak, hanem a 2009. évi VI. törvénnyel kihirdetett nemzetközi egyezménynek minősül.

Az Európai Unió Bíróságának C-332/13. számú végzéséből következően – mivel a perbeli esetben nem az Unió jogának végrehajtása történik – a másodfokú bíróság tévesen érvelt arról, hogy a felperes felmentése azért is az uniós jogba ütközött, mert az Alapjogi Charta és a Szociális Chartára a K.M.C. kontra Magyarország ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága is hivatkozott ítéletének indokolása során.

A Kúria ítélete alapján az alperes a felülvizsgálati kérelmében helyesen érvelt azzal, hogy a K.M.C. kontra Magyarország ügyben meghozott ítélet nem az Alapjogi Charta és a Szociális Charta, hanem az EJEE 6. cikk (1) bekezdésének megsértését állapította meg, ezért a másodfokú bíróság közbenső ítéletének jogi okfejtése téves.

A felperes felülvizsgálati kérelemmel, csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel a másodfokú bíróság közbenső ítéletének ezt a jogi érvelését nem támadta, így nem sérelmezte, hogy a bíróság a fellebbezését erre vonatkozóan nem bírálta el. Emiatt a Pp. 275. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a Kúria nem bírálhatta el, hogy az alperes intézkedése (felmentése) a EJEE-be ütközik-e.

A Kúria ítélete alapján a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának jogellenes alkalmazását a nemzeti jog alapján kell vizsgálni. A másodfokú bíróság az alperes felmentéséről szóló intézkedését az régi Mt. 4. §-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás miatt találta jogellenesnek.

A Kúria ítélete alapján az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II. 18.) AB határozatában – a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának alkotmányellenességét vizsgálta, a jogellenességet megállapítva azt a jövőre nézve (2011. május 31-ei hatállyal) megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság tehát – miként arra az alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan hivatkozott – az Országgyűlés által alkotott törvényt minősítette alkotmányellenesnek. Az Alkotmánybíróság a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában, amelyet bírói kezdeményezések tárgyában hozott meg, megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának alkotmányellenességét az Alkotmány olyan rendelkezései alapján állapította meg, amelyeket az Alaptörvény tartalmilag azonos formában foglal magában, ezért az Alaptörvény-ellenesség vizsgálata szükségtelen, másrészt kimondta, hogy 2011. május 31-e előtt a megsemmisített jogszabályt alkalmazni kell: **„A pro futuro megsemmisítés azonban az alaptörvény-ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára”.**

A Kúria ítélete alapján az alperes a felülvizsgálati kérelemben helyesen hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII. 17.) AB határozata utolsó bekezdését helytelenül értelmezte. A határozat azt tartalmazza, hogy a bíróságoknak arra van joguk, hogy a perben önállóan értékeljék azt a tényt, hogy a felmentés közlésekor a 8/2011. (II. 18.) AB határozatot már kihirdették. A jogerős közbenső ítélet indokolása 4. oldal 3. bekezdésében összefoglalóan azt tartalmazza, hogy a jövőre nézve megsemmisített, de a közléskor még hatályos jogszabály alkalmazása, vagyis az alperes részéről a jog gyakorlása önmagában rendeltetésellenességet alapol meg. [rég Mt. 4. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság határozatának szövegezéséből: „tény önálló értékelése” nem vonható le következtetés arról, hogy az alperes eljárása rendeltetésellenes lenne.

A Kúria ítéletének indokolása szerint az MK. 95. számú állásfoglalás IV. pontja szerint a rendeltetésellenesség akkor állapítható meg, ha a körülmények arra mutatnak, hogy a jog gyakorlása az régi Mt. 4. § (2) bekezdésében megjelölt, nem taxatív felsorolásnak minősülő jogellenes célok elérésére irányult. Az állásfoglalás indokolásából megállapíthatóan azonban a rendeltetésellenességet megállapító tényeket bizonyítani kell. Ezért a másodfokú bíróság – további bizonyítás lefolytatása nélkül – megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az alperes önmagában az Alkotmánybíróság határozatai szerint még alkalmazható jogszabály alkalmazásával rendeltetésellenesen járt el. [Pp. 260. § (1) bekezdés].

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 634.070/2012/5. számú közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35. M. 1890/2011/13. számú ítéletét helybenhagyta a Pp. 275. §-nak (4) bekezdése alapján.

III.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései

Az Alkotmánybíróság

24. cikk (2) bekezdés

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

f) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését.

B) cikk

(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

T) cikk

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

Q cikk

(2-3) bekezdés

Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

XII. cikk

(1) Mindenkinnek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.

XXIII. cikk

(8) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gázdaságos célt szolgálnak.

IV.

A Kúria ítéletének Alaptörvénybe ütközésének a kérdése. Az Alkotmánybíróság kifogásolt jogszabályi rendelkezés ügyében hozott határozatainak értelmezése

4.1.1. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdését 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. Az AB határozatában megállapította, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyok indokolás nélküli megszüntetése **súlyosan Alkotmány ellenes** mivel **sérti a jogállamiság elvét, a munkához való jogot, a közhivatal viseléséhez való jogot, a bírói jogvédelemhez** (és ezen belül a hatékony jogvédelemhez) való jogot, valamint **az emberi méltósághoz való jogot**. Anélkül, hogy részletesen belemennénk a döntés taglalásába az AB határozat alapján megállapítható, hogy a **Kjt. 8. §**

(1) bekezdése álláspontunk szerint meghozatala időpontjától kezdve Alkotmány illetve 2012. január 01-től Alaptörvény ellenesnek minősült. Az említett szakasz megsérti a határozat meghozatalakor hatályos 1949. évi XX. törvény az Alkotmány (a továbbiakban: Alk.) 2. § (1) bek. foglalt jogállamiság elvét, az Alk. 70/B. § (1) bek. biztosított a munkához való jogot, az Alk. 70. § (6) bek. biztosított a közhivatal viseléséhez való jogot és az Alk. 57. § (1) bek. biztosított bírósághoz fordulás jogát, illetve az Alk. 54. § (1) bek. biztosított az emberi méltósághoz való jogot is. Az Alkotmánybíróság a döntés meghozatalakor még hatályos az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. (Abtv.) 43. § (4) bek. alapján a Kjt. 8. § (1) bekezdésének rendelkezéseit *pro futuro*, azaz a jövőre nézve semmisítette meg azért, mert a kihirdetés napján történő hatályvesztés esetén a kormánytisztviselői jogviszony lemondással vagy felmentéssel való megszüntetése szabályozatlan maradt volna. Az AB tehát **kizárólag a „jogbiztonság” elvére figyelemmel semmisítette meg a jövőre nézve** a kérdéses jogszabályi rendelkezést. Az Abh. többségi indoklásából arra lehet következtetni, hogy milyen értelem (funkció) tulajdonítható az Abh.-ban kimondott megsemmisítés *pro futuro* hatályának: „Az Alkotmánybíróság e határozatában a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kormánytisztviselők **indokolás nélküli felmentésének alkotmányellenességét állapította meg**, a kormánytisztviselő indokolás nélküli lemondásának alkotmányosságát nem vizsgálta. Mivel az „indokolás nélkül megszüntetheti” szövegrész egyaránt vonatkozik a kormánytisztviselő lemondására és munkáltató által történő felmentésére is, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének *megfogalmazása nem teszi lehetővé kizárólag az alkotmányellenesnek ítélt rendelkezés megsemmisítését*, ezért az Alkotmánybíróság az egész 8. § (1) bekezdést megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés időpontjának meghatározása során figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a Ktv.-nek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó 16–17. §-ai nem alkalmazandók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul marad. ***Időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására***, ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve úgy semmisítette meg, hogy az 2011. május 31-én veszti hatályát.” (ABH 2011, 49, 83–84.)

A megsemmisített rendelkezés tehát – kodifikációs szempontból elválaszthatatlanul – két normát is magában foglalt: egyrészt, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyt a kormánytisztviselő lemondással indokolás nélkül megszüntetheti (ez a szabály nem volt alkotmányellenes); másrészt, hogy a kormánytisztviselői jogviszonyt **a munkáltató felmentéssel indokolás nélkül megszüntetheti (ez utóbbi szabály alkotmányellenessége megállapítást nyert)**. Az Alkotmánybíróság a *pro futuro* megsemmisítéssel mindenképpen fenntartotta annak a lehetőségét, hogy a kormánytisztviselő lemondással az új szabályozás megalkotásáig is alkotmányosan megszüntethesse indokolás nélkül a kormánytisztviselői jogviszonyt – ez önmagában értelmet ad a megsemmisítés jövőbeli hatályának.

Magyarország Alaptörvényének 28. cikke a bíróságok jogalkalmazó tevékenységére vonatkozóan az alábbiak szerint rendelkezik: **„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”**

A felperessel szemben alkalmazott Alkotmányellenes rendelkezések Magyarország 2012. január 01-én hatályba lépett Alaptörvényének alábbi rendelkezését is sértik, mely szerint;

A felmentés sérti az **Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében** foglalt **jogállamiság elvét**, mivel az indokolási kötelezettség hiánya veszélyezteti a közigazgatási döntések pártpolitikai semlegességét, befolyástól való függetlenségét, pártatlanságát és törvényességét. Ezért a döntés nem felel meg a közigazgatás – jogállamiságból fakadó – törvény alá rendeltsége követelményének sem.

Az indokolás nélküli felmentés sérti továbbá az **Alaptörvény XII. cikkében** foglalt **munkához való jogot** is, mivel az indokolási kötelezettség a felmentés kapcsán az alapjog érvényesülését biztosító, elengedhetetlen garancia.

Az indokolás nélküli felmentés **a közhivatal viseléséhez való jogot is sérti**, melyet az **Alaptörvény XXIII. cikkének (8) bekezdése** tartalmaz. *Ezen alapjog érvényesülése ugyanis kizárja, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója szabadon és korlátlanul dönthessen felmentésről.* Az indokolás nélküli felmentés aránytalanul korlátozta ezen alapjogot.

Az **Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében** foglalt **bírói jogvédelemhez való jog** is sérelmet szenved. Így a perbe vitt jogok a bíróság által nem kerülhetnek érdemben elbírálásra, mivel munkáltatói indokolás hiányában, az ügyben eljáró Bíróság érdemben nem vizsgálhatja a felmentéshez vezető indokokat.

Végül az indokolás nélküli felmondás sérti az **emberi méltósághoz való jogot** is az **Alaptörvény II. cikke** alapján. Az indokolás nélkül történő felmentés következtében a sérelmet szenvedett fél, *teljességgel ki van szolgáltatva a munkáltató egyoldalú, önkényes döntésének*, amely döntés – kiszámíthatatlansága folytán – *alapvetően veszélyezteti létfenntartását is.*

A fenti indokoláson túlmenően hivatkozunk az **Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) számú AB határozat indokolásának IV. pontjában** foglaltakra, mely részletesen kifejtette a fentiekben vázolt alkotmányellenesség indokait is.

Nem vitatható, hogy **a felperes vonatkozásában az alperesi munkáltató olyan jogszabályt alkalmazott, melynek alkotmányosságáról az Alkotmánybíróság ügyfelem felmentését megelőzően már korábban döntött** – azt alkotmányellenesnek nyilvánította, ugyanakkor a kormánytisztviselők esetében azt az alábbiakban részletezendő okból 2011. május 31-éig a magyar jogrendszerben tartotta. A kérdés az említett bírósági eljárások kereteiben csak az volt, hogy lehetséges-e egy alaptörvény-ellenes normán alapuló bírósági határozat alkotmányos az AB szerint, vagy sem.

A válaszuk általánosságban is egyértelmű nem, de különösen az a AB által a pro futuro megsemmisítés indokaira.

Mint az fentebb vázlatosan bemutatásra került, az Alkotmánybíróság négy alkotmányos jog megsértése miatt semmisítette meg a Kjt. 8. § (1) bekezdését: a munkához való jog, a közhivatal viseléséhez való jog, az emberi méltósághoz való jog, valamint a bírói jogvédelemhez való jog sérelme okán, melyhez még hozzájött a jogállamiság elvének sérelme is. Az összes indok a **MUNKÁLTATÓ alkotmányellenes felmondását mutatta ki**, az Alkotmánybíróság a munkavállaló (kormánytisztviselő) indokolás nélküli felmondásának jogával nem foglalkozott, az tehát alkotmányosnak minősül.

A pro futuro megsemmisítés indoka az volt, hogy az egyébként alkotmányos munkavállalói oldal jogát képező indokolás nélküli lemondás nem kerüljön ki a jogrendszerből a munkáltatói indokolás nélküli felmondással együtt, mely **utóbbi jogintézmény viszont súlyosan Alkotmány – illetve 2012. január 01-től kezdődően – Alaptörvény ellenes.**

Ebből következően sokan úgy vélték, hogy egy nyilvánvalóan alkotmányellenes normára hivatkozva nem lehet az Alaptörvénnyel összeegyeztethető módon bírói döntést alapozni, hiszen annak **indirekt alkalmazási tilalma** már magából a vonatkozó alkotmánybíróági határozatból is kényszerítően következik.

Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogsérelem kiküszöbölésének lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. Ennek feltétele az, hogy a **jogorvoslati fórum az érvényesített jogokat és kötelezettségeket érdemben elbírálhassa, vagyis az alkalmazandó jogszabálynak az elbírállhatóság szempontjából megfelelő mércét, vagy szempontot kell tartalmaznia, melyek alapján a bíróság az állított jogsérelem fenn álltát vagy hiányát megállapíthatja.** Ennek a követelménynek a Ktjt. hivatkozott rendelkezése nem tett eleget.

4.1.2. A 35/2011. (V. 6.) AB határozatban (a továbbiakban: **Abh2.**) az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Az Alkotmánybíróság kimondta: amennyiben a bíró az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli – az alkotmányellenes jogszabály mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában –, **az Abtv. alapján köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.** Megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság az ABh2. meghozatala előtt, korábban még a **1813/B/2010. sz. AB végzésben (ABH 2011, 2936.)** más álláspontot képviselt és úgy érvelt, hogy amikor egy alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor **lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát**, „előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását”.

Az Alkotmánybíróság az ABh2-ben foglaltak alapján számos munkaügyi bíró úgy ítélte meg, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: új Abtv.) 25. § alapján az előttük folyamatban lévő munkaügyi perekben eljárásukat fel kell függeszteniük, és az Alkotmánybírósághoz kell fordulniuk, kérve a Ktjt. – 8/2011. (II. 18.) számú AB határozatával alkotmányellenessé minősített és megsemmisített – 8. § (1) bekezdés b) pontja említett ügyekre történő alkalmazhatóságának kizárását (alkalmazási tilalom).

Ennek alapja az volt, hogy az Alkotmánybíróság fenti határozatában az alábbiakat mondta ki:

„Az Alkotmánybíróság megállapítja: alkotmányos követelmény, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el. Amennyiben a bíró az előtte folyamatban lévő perben alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli – az alkotmányellenes jogszabály mellőzésére vonatkozó hatásköre hiányában – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.”

Az Alkotmánybíróság határozatában kimondta, hogy a „sorozatperekben” az alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességét észlelő bírónak részben eljárási, részben pedig hatásköri szabályok miatt **minden előtte folyó perben indítványoznia kell az alkotmányossági kontrollt.** Álláspontunk szerint a Polgári Perrendtartás tárgyalás felfüggesztésére vonatkozó

rendelkezéseinek hiányosságai miatt a bírának a sorozatperes esetében – így a kormánytisztviselői jogviszonyok alkotmányellenes módon indoklás nélkül történő megszüntetése vonatkozásában folyamatban lévő – valamennyi eljárást fel kellett volna függeszteniük és meg kellett volna küldeniük az Alkotmánybíróságnak ahhoz, hogy azok alkotmányosságáról a testület állást foglalhasson és annak a bíróságok érvényt tudjanak szerezni.

Az Alkotmánybíróság szerepe kapcsán az AB kifejtette azt is, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos rendeletetése az Alkotmány értelmezésén keresztül annak védelme, az Alkotmány rendelkezéseinek érvényre juttatása, akár egyedi jogvitákban is. Alkotmányos és ezért alkalmazandó jogszabály az, amely összhangban van az Alkotmány rendelkezéseivel, tartalmával.

Az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi feladatának egyik lényeges célja az a követelmény, hogy alkotmányellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben. Az Alkotmánybíróság 152/B/2009. szám alatti említett határozatában a bírói felfüggesztés és Alkotmánybírósághoz fordulás kapcsán megállapította, hogy e szabály a bírósági szervezeti hierarchiától független eszköz minden bíró kezében, amennyiben az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányossága tekintetében aggálya támad. **A bíró számára adott törvényes eszköz kettős természetű, mivel részben eljárási szabály, részben pedig a konkrét normakontroll egyik formáját rögzítő hatásköri szabály.** Az Alkotmány 50. § (3) bekezdésére hivatkozva rögzítette azt is, hogy a bírák értelemszerűen – alkotmányossági aggály megfogalmazása és az alkotmánybírósági vizsgálat lefolytatásának eredményeként – **csak az Alkotmánnyal összhangban lévő törvényeknek vannak alárendelve.** Az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában kifejezetten nyomatékosította azt is, hogy az Abtv. 38. § (1) bekezdésébe foglalt, az alkotmánybírósági eljárás megindítására irányuló **bírói kezdeményezés – az ítékezésben megnyilvánuló – bírói függetlenség részeként értelmezendő.** (ABH 2005, 504, 514-515.).

Az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy *amennyiben az Alkotmánybíróság el kívánja látni alkotmányvédelmi – és az egyéni jogvédelmet szükségképpen érintő – feladatát, úgy a peres eljárásokban alkalmazandó, illetve az elbírálás idején már nem hatályos jogszabályok esetében sem engedheti alkotmányellenes normák érvényre juttatását.* Az Alkotmánybíróság kontrollját tehát a jogalkotó hatályon kívül helyező aktusát „túlélő”, alkotmányellenes jogszabály sem kerülheti el. Eljárása során két kérdést kell tisztáznia: **a bírói kezdeményezésben citált jog alkotmányosságát** (ez jelen ügyekben már nem kérdés) és **perbeli alkalmazhatóságát.** Az Alkotmánybíróság ilyenkor részben alkotmányvédelmi feladatát gyakorolja, részben viszont – a jogbiztonság keretei között, közvetetten – **az egyén (jog) védelmére** siet.

Mindez a bírósági jogalkalmazás oldaláról is megközelíthető: az Alkotmánybírósághoz forduló bíró a felperes felmentésekor hatályos Alkotmány 50. § (1) bekezdéséből eredő kötelezettsége alapján a jogvitában érintett felek egyéni jogainak védelmében járt el, de ezt az alkotmányos kötelezettségét csak az Alkotmánybíróság érdemi döntése alapján teljesítheti. Az Alkotmánybíróság érdemi döntésének hiányában a jogvédelem ezen módja – adott esetben formai okokból – elmaradt. Így a bíró nem tud eleget tenni alkotmányos kötelezettségének.

A 2012. január 1-jén hatályba lépett új Abtv. 25. §-a kifejezetten rögzítette, hogy a bíró abban az esetben is kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság

már megállapította. Az Abtv. 25. §-hoz fűzött indokolásból kiderül, hogy a szabályozás célja az Abh2.-ben kimondott koncepció – „hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el” – érvényesítése volt: „E hatáskör kapcsán fontos az alkalmazási tilalom szabályozása, egyrészt az indítvány tárgya, másrészt a jogkövetkezmények tekintetében. Eszerint bíró nem csak a jogszabály megsemmisítése érdekében fordulhat az AB-hoz, de a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki a megsemmisítő határozatában. A 35/2011. (V. 6.) AB határozat szól az alkalmazási tilalom tekintetében kialakított gyakorlatról, melynek e törvény megfelel.”

Álláspontom szerint felperes ügyében eljáró **Kúria az Abtv. bírói kezdeményezésre vonatkozó szabályozásának a változását az ügy eldöntése során kellő súllyal kellett volna, hogy figyelembe vegye** mivel a 1275/B/2009. és 1813/B/2010. AB végzésben foglalt megállapítások – az új Abtv. 25. §-a által tartalmilag felülírt – megfontolásokra **hivatkozással a felperes munkaügyi perben álláspontunk szerint már nem voltak alkalmazhatóak.**

A Kúria álláspontja szerint: „A pro futuro megsemmisítés azonban az alaptörvény-ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára” (Kúria Mfv. I. 10.094/2014/7. sz. ítéletének 8. oldalának első bekezdés vége)

Ebből következően a Kúria Ítélete súlyosan alapjog sértő döntést tartalmaz, továbbá nemzetközi szerződésbe is ütköző nemzeti jogszabályon alapul.

Ügyfelemmel szemben alkalmazott munkáltatói intézkedéssel alkotmányjogi szempontból, több okból sem lehet egyetérteni. Egyrészt, **utólagos absztrakt normakontroll eljárás keretében megállapított alkotmányellenesség esetén konkrét alkalmazási tilalom kimondására – egyedi ügy hiányában – az Abh.-ban korábban fogalmilag nem kerülhetett sor.**

Másrészt, az Abh.-ban *általános* alkalmazási tilalom kimondására sem kerülhetett sor, mivel ezt a lehetőséget a régi Abtv. kifejezetten még nem tartalmazta, **az Alkotmánybíróság pedig értelmezés útján csak később, éppen az Abh2.-ben alakította ki.** Így – „ítélt dolognak” minősítve – azon az alapon megtagadni egy későbbi, konkrét ügyben az alkalmazási tilalom kimondásának kezdeményezését, mert az első (utólagos normakontroll) ügyben erre nem került sor, olyan lehetetlen feltétel elé állítja a felperest, amely **a jogsérelem orvoslásának szempontjával teljesen ellentétes.**

A **Kúriának** ebből következően, illetőleg a későbbiekben részletesen kifejtett **nemzetközi szerződésbe ütközés vonatkozásában ismételtén** **lehetősége – és egyben mint végső bírói fórumnak – kötelessége is lett volna** a felperes ügyében a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alkalmazásának kizárását kezdeményezni új Abtv. 25. §-a illetve a 32. § (1) bekezdése alapján egyaránt, amely éppen az ilyen esetek megoldását is célozta:

„[a bíró] a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki a megsemmisítő határozatában”. Ha tehát az Alkotmánybíróság egy ügyben – például az eljárás *absztrakt* jellege miatt – nem mondja ki az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának tilalmát, az **nem jelenti azt, hogy utóbb konkrét ügyben (bírói kezdeményezés** vagy alkotmányjogi panasz alapján) **ne rendelkezhetne róla.**

Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a Ktjt. 8. § (1) bekezdését – többek között – azért is ítélte alkotmányellenesnek, mert álláspontja szerint a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt megillető bírói jogvédelemhez való jogot. Az Abh. szerint „az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a *siker reményében* fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben el tudja bírálni.” „A felmentés feltételeit szabályozó jogszabályi rendelkezések, azaz a munkáltatót megillető felmentési jog rendeltetése törvényi meghatározásának hiányában gyakorlatilag nem, vagy csak nehezen bizonyítható, hogy a munkáltató jogellenesen döntött, felmentési joga gyakorlása során ellentétbe került a jog rendeltetésével, a jog által szolgálni hivatott céllal.

Az érdemi bírói jogvédelem lehetőségének ez a korlátozása nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélészerű, önkényes döntésével szemben.”

Az új Abtv. 25. §-a kifejezetten rögzítette, hogy a bíró abban az esetben is kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha Alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. A szabályozási koncepció szerint; „A bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján döntse el” – érvényesítése volt: „E hatáskör kapcsán fontos az alkalmazási tilalom szabályozása, egyrészt az indítvány tárgya, másrészt a jogkövetkezmények tekintetében. Eszerint a bíró nem csak a jogszabály megsemmisítése érdekében fordulhat az AB-hoz, de a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt ha azt az AB már nem mondta ki azt megsemmisítő határozatában.”

Az említett ügyekben a munkáltatói intézkedés meghozatalát megelőzően illetve azt követően megsemmisített jogszabály alkalmazása súlyos alkotmányossági aggályokat vetett fel, ezért az ügyekben eljáró Munkaügyi Bíróságok egy része úgy ítélte meg, hogy az ebből fakadó disszonanciát kizárólag az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésével oldhatják fel.

4.1.3. Az Alkotmánybíróság (AB) teljes ülése 2012. július 16-án hozott **34/2012. (VII. 17.) AB** határozatával – AB ügyszáma: III/505/2012. – (a továbbiakban: **Abh3**) döntött a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (Ktjt.) 8. § (1) bekezdés b) pontja, alapján indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselők folyamatban lévő munkaügyi pereiben való alkalmazhatósága kérdésében. Az AB határozatában tehát a 2011. február 18-án alkotmányellenesnek minősített, hivatkozott jogszabályi rendelkezések bírósági eljárásban történő alkalmazhatóságának kérdéséről döntött. A munkaügyi bíróságok közül az első fokon eljáró, Budapest Környéki Munkaügyi Bíróság, a Debreceni Munkaügyi Bíróság, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság, a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság, a Szegedi Munkaügyi Bíróság, a Szekszárdi Munkaügyi Bíróság, a Szolnoki Munkaügyi Bíróság, a Tatabányai Munkaügyi Bíróság, valamint a másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék bírái közül néhányan – a kormánytisztviselők ügyeiben 47 ügyben – indítványozták azt, hogy az AB az előttük folyamatban lévő peres eljárásokban zárja ki a már alkotmányellenesnek minősített jogszabályi rendelkezések alkalmazását. Az indítványozó munkaügyi bírók erre irányuló indítványait elsősorban az alaphatározatok szerint sérült alkotmányos rendelkezéseknek

megfelelő alaptörvényi rendelkezésekre (a közhivatal viseléséhez fűződő alapjog, a jogállamiság, a hatékony bírói védelemhez fűződő alapjog és az emberi méltóság sérelme) alapozták.

Az Alkotmánybíróság a munkaügyi bírák indítványát mind a kormánytisztviselők ügyeiben egy eljárásban egyesítve, azokat lényegében azonos indokok alapján elutasította.

Az alkotmánybírósági megsemmisítés joghatása beálltának (a jogszabály hatályvesztésének) az időpontja – tehát adott esetben a *pro futuro* megsemmisítés ténye – az alkalmazási tilalom konkrét ügyekben történő utólagos elrendelése szempontjából az Abtv. alapján önmagában nem döntő jelentőségű. Ilyen esetben is minden egyes ügyben egyedileg indokolt annak vizsgálata, hogy mi volt az indoka a megsemmisítés jövőbeli időpontjának, és ehhez képest az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja-e, hogy az Alkotmánybíróság a megsemmisítésről szóló határozatának közzététele és a jogszabály hatályvesztése közötti alkalmazása vonatkozásában utóbb a konkrét ügyben tilalmat rendeljen el.

Az Abh3. többségi indokolása ugyanakkor rámutatott, hogy „az imént írtak nem érintik az egyedi ügyet elbíráló – közte a kezdeményező – bíróságok jogát arra, hogy a Ktjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. § (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésekor a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította”. (Indokolás 55. pontja)

Elemelve az AB hivatkozott határozatát megállapítható, hogy – az Alaptörvény vonatkozó szabályait tartalmilag azonosnak minősítve a korábban hatályos Alkotmány vonatkozó rendelkezéseivel – a támadott rendelkezések tartalmát érdemben nem vizsgálta, a korábbi AB határozatokban nem szereplő alkotmányellenességi okok vizsgálatát pedig okafogyottnak tekintette mindkét törvényi rendelkezés esetében. Érdemben kizárólag a már megsemmisített rendelkezések alkalmazása kizárhatóságának vizsgálatát végezte el. Az AB ennek során – a korábbi alkotmánybírósági törvényen alapuló gyakorlatra [8/2011. (II. 18.) AB és 35/2011. (V. 6.) AB határozatokra] hivatkozva – folytatva a közelmúltban kialakított joggyakorlatát – megszorító értelmezést adott az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ában foglalt és korábban alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabályi rendelkezések alkalmazására vonatkozóan.

Eszerint – minthogy a megsemmisítés az említett ügyekben főszabály szerint csak a jövőre vonatkozik – csak abban az esetben lehet önállóan döntenie a kizárásról, ha „*ez szolgálja a „jogbiztonságot” és a „törvény előtti egyenlőséget”, vagyis a hasonló ténybeli alaphól származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok hasonló elbírálását a bíróság előtt*”.

Minthogy azonban a konkrét ügyben az alaphatározatok nem érintettek egyetlen folyamatban lévő ügyeket sem (alkalmazási tilalmat nem mondott ki, alkotmányjogi panaszt vagy bírói kezdeményezést nem bíralt el), ezért a „*törvény előtti egyenlőséget*” az szolgálja, ha az indítványokkal érintett ügyekben sem mondja ki az AB az alkalmazási tilalmat egyetlen ügyben sem. Ezt erősíti meg a testület szerint az is, hogy a kormánytisztviselők esetében az alaphatározatban is alkalmazott jövőbeni időponttal történő megsemmisítés az alkotmányellenes norma meghatározott ideig történő „alkalmazási kötelezettségének fenntartását jelenti”.

A határozata indokolásában hivatkozott továbbá arra, hogy az egyedi ügyekben történő alkalmazás kizárására irányuló indítvány elutasítása nem érinti az egyedi ügyet elbíráló bíróságok jogát arra, hogy a Ktjt. már alkotmányellenessé nyilvánított, de még hatályos 8. (1) bekezdése alapján felmondással megszüntetett köztisztviselői jogviszonyról szóló perben önállóan értékeljék a felmondás jogszerűsége megítélésakor a tényt, hogy a felmondáskor a felmondásra jogot adó jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság már megállapította.

4.2. A felperessel szemben alkalmazott munkáltatói intézkedés Alaptörvény ellenessége, illetve rendeltetésellenességének alkotmányjogi összefüggései

4.2.1. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie. Ha egy – egyszerre több, alkotmányos és alkotmányellenes szabályt is magában foglaló – jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisített meg, ezáltal meghatározott ideig fenntartva a rendelkezés alkalmazhatóságát, az nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak illetve felülvizsgálati eljárása során a Kúriának a rendelkezésben foglalt alkotmányellenes szabályt is alkalmaznia kell és lehet. A bírónak az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján kell eldöntenie. Ha az adott időpontban alkalmazandó – alkotmányellenes szabályt is tartalmazó – jogszabályi rendelkezést a bírónak nem sikerül az Alaptörvénnyel összhangban úgy értelmeznie, hogy az ne vezessen alapvető jog sérelméhez, akkor az a bírói döntést – adott esetben akár érdemben – befolyásoló alaptörvény-ellenességet eredményezhet, illetve eredményezett a felperes ügyében is.

A Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezés alapján az indokolási kötelezettség hiánya miatt és a felmentés jogszerűségének elbírálásához szempontot adó szabályok hiányában, jelentősen leszűkült azoknak az eseteknek a köre (a felmentő határozat semmissége, a felmentési tilalomba ütközés, egyenlő bánásmód megsértése, rendeltetésellenes joggyakorlás), amikor a kormánytisztviselő a siker reményében fordulhat a bírósághoz, a bíróság a felmentés jogszerűségét érdemben el tudja bírálni. A Ktjt. szabályozása alapján a munkáltatói felmentés kapcsán keletkező közszolgálati jogvitákban a felmentés jogszerűtlenségét a kormánytisztviselőnek kell bizonyítania. Ez alól kivételt jelent az az eset, amikor a jogvita az egyenlő bánásmód követelményének megsértésén alapul, ezekben az eljárásokban az egyenlő bánásmódról és a esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.) 19. §-a alapján a sérelmet szenvedett félnek csak valószínűsítienie kell a jogsérelmet, a munkáltató köteles bizonyítani azt, hogy az egyenlő bánásmód követelményének eleget tett. Lehetősége van a kormánytisztviselőnek arra is, hogy az régi Mt. 4.§-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás miatt forduljon a bírósághoz. A Legfelsőbb Bíróság (jelenleg Kúria) MK 95. munkaügyi kollégiumi állásfoglalásában értelmezte a munkáltatói felmondás esetén a rendeltetésellenes joggyakorlást. „Az régi Mt. 4. §-a egyebek között kimondja, hogy a törvényben megállapított jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni. Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy a Munka Törvénykönyvén alapuló jogot nem lehet olyan célból gyakorolni, amely ellentétbe kerül a jog által szolgálni hivatott céllal. Mindez a munkáltatói felmondási jog gyakorlására is irányadó.

Ehhez képest az egyébként fennálló munkáltatói felmondási jog gyakorlása is jogellenessé válik abban az esetben, ha bizonyítottan rendeltetésével össze nem férő célból, esetleg

ártási szándékkal, bosszúból, zaklatásszerűen gyakorolták, illetve ilyen eredményre vezet. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A felmentés feltételeit szabályozó jogszabályi rendelkezések, azaz a munkáltatót megillető felmentési jog rendeltetése törvényi meghatározásának hiányában gyakorlatilag nem, vagy csak nehezen bizonyítható, hogy a munkáltató jogellenesen döntött, felmentési joga gyakorlása során ellentétbe került a jog rendeltetésével, a jog által szolgálni hivatott céllal. **Az érdemi bírói jogvédelem lehetőségének ez a korlátozása nem nyújt valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélészerű, önkényes döntésével szemben.** [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

A Kjt. 8. § (1) bekezdésében foglalt törvényi szabályozás formálisan nem zárja el a felmentett kormánytisztviselőt a bírói úttól; a közigazgatási döntéssel szemben bírósághoz fordulhat, kérheti a döntés (felmentés) jogszerűségének bíróság általi felülvizsgálatát. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

Álláspontunk szerint mind **a bírósághoz fordulás jogából** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (1) bekezdése], mind az ehhez szorosan kapcsolódóan **a jogorvoslathoz való alkotmányos alapjog** [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (7) bekezdése] „immanens” tartalmából is következik **a bekövetkezett jogsérelem tényleges orvoslását lehetővé tevő jogorvoslat biztosításának a követelménye.** Minden **jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát.** [23/1998. (VI. 9.) AB határozat]

A kormánytisztviselők munkáltató által történő, indokolás nélküli felmentését lehetővé tevő **törvényi szabályozás a felmentéshez kapcsolódó indokolási kötelezettség elmaradásából következően tehát egyaránt kiüresíti a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogát és a jogorvoslathoz való alapjogot is.**

Az indokolás nélkül felmentett kormánytisztviselő a munkáltató döntésével szemben a döntés jogszerűségének az elbírálását kérve formálisan a bírósághoz fordulhat, azonban az eljáró bíróság jogalap hiányában nem tud mérlegelési döntést hozni a jogszerűség kérdésében. A munkáltatói döntés jogszerűségének törvényi kritériumai olyan fokban hiányosak, hogy az eljáró bíróság sem a munkáltatói döntés alapjául szolgáló tényeket, sem a döntés jogszerűségét nem tudja megítélni. A bíróságnak a munkáltatói döntést az alapul fekvő tények ismeretének, feltárásának hiányában, a döntés konkrét indokainak ismerete nélkül is jogszerűnek kellene elfogadnia, mivel a nemzeti jog szerint nem szükséges az, hogy a munkáltató azt indokolja, annak tényszerűségét és valószerűségét alátámassza, bizonyítsa. A későbbiekben részletesen ***kifejtett nemzetközi jogi rendelkezések a nemzeti jog ezen rendelkezését azonban felülírják, ebből következően hazánk által vállalt nemzetközi szerződésben foglalt kötelezettségek ellentétesek a nemzeti jog hivatkozott rendelkezéseivel.***

A Kúria eljárása során döntően csak formai szempontokból vizsgálhatta felül a munkáltatói döntést – és a már hivatkozott szűk körű kivételektől eltekintve – a bírói mérlegelésen alapuló döntésnek nincs megvitatásra alkalmas tárgya, mivel a felmentés indokai, a felmentést alátámasztó érvelés hiányzik. A munkáltatói döntés indokolásának hiányában a felmentett kormánytisztviselő a bíróság előtt nem tud mit vitatni, nincs olyan „vitaalap” (perbevitt bizonyíthatóan megsértett jog), amelyről az eljáró bíróság érdemben dönteni tudna. Mindez azt jelenti, hogy **a felmentett kormánytisztviselő nem élhet a**

jogorvosláshoz való alkotmányos alapjoggal, mert a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontjának szabályozása tulajdonképpen kizárja a jogorvosláshoz való alapjog immanens tartalmának az érvényesülését. [Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása]

Az indokolási kötelezettség hiánya arra vezet, hogy az eljáró bíróságnak a nemzeti jog szerint nincs tárgyi alapja a munkáltatói döntés jogszerűségének a vizsgálatára, nincs a jogvita tárgyává tehető indokolás, amit érdemben felülvizsgálhatna az eljáró bíróság. Mindebből az következik, hogy az eljáró bíróság a döntés jogszerűségét érdemben nem tudja elbírálni, illetve az esetek döntő többségében – szűk körű kivételek mellett – az indokolási kötelezettség hiányában kénytelen a munkáltatói döntés formális szempontú vizsgálata alapján annak jogszerűségét kimondani.

Álláspontom szerint attól, hogy a munkáltató intézkedése formailag jogszerű, nem jelent egyértelmű rendeltetésszerűséget egy súlyosan Alkotmány és Alaptörvény, továbbá az Európai Unió jogrendszerének jogelveibe, valamint az EJEE-be mint vonatkozó nemzetközi szerződésekbe ütköző törvényi rendelkezés alkalmazása esetén.

4.2.2. A felperes ügyében eljáró bíróságok illetve a Kúria vizsgálati és mérlegelési joga levezethető a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének az alkotmányellenességét megállapító 1068/B/2010. AB határozat szövegéből is. Annak IV. fejezet 6. pontja harmadik bekezdésében kifejtett jogi álláspont szerint ugyanis a felperes felmentésekor hatályos Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt eljárási garanciák teljesedéséhez önmagában a bírói út megléte nem elegendő, az Alkotmány illetve az Alaptörvény által megkövetelt hatékony jogvédelem attól függ, hogy a bíróság mit vizsgálhat felül. Amennyiben *valós lenne azaz alperesi érvelés, hogy a bíróságok nem vizsgálhatnák a munkáltatói döntés jogszerűségét és megalapozottságát*, akkor a jogszabályok által a munkáltatói intézkedéssel szemben biztosított jogorvoslati jog *puszta formalitás lenne*, és *nem biztosítaná az Alkotmányban, Alaptörvényben is hivatkozott eljárási garanciákat.*

Az alperesi munkáltató a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát indokolás nélkül felmentéssel – a Ktjt. 8. § (1) bekezdése ügyében hozott AB határozat kihirdetését követően – 2011. március 11. napján kelt, és 2011. március 25. napjával közölt munkáltatói intézkedésével szüntette meg, 2011. május 23-i hatállyal.

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában megállapította többek között, hogy a törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában. Álláspontunk szerint a jelen ügyet nem a Kúria tételes jogot leszűkítő értelmezése, hanem Magyarország mint jogállam által vállalt nemzetközi kötelezettségek tükrében kell megítélni, hiszen ez utóbbiak a magyar állam által alkotott jog mellett szintén a magyar jogrendszer részét képezik.

Eljárása során a Kúriának törvényben biztosított lehetősége lett volna arra – akár a felülvizsgálati eljárás során a felperesi képviselet által előterjesztett részletesen indokolt indítványunk alapján is – hogy a felperes ügyében a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének kizárását kezdeményezze az új Abtv. 25. §-a továbbá 32. § (2) bek. alapján, amely éppen az ilyen esetek megoldását célozza; „A bíró a már elbírált alkotmányellenes jogszabályon alapuló eljárása esetén pusztán alkalmazási tilalmat kérve is előterjeszthet indítványt – ha azt az AB már nem mondta ki megsemmisítő határozatában”. Ha tehát az AB egy ügyben – pl. az

eljárás *absztrakt* jellege miatt – nem mondja ki az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának tilalmát, az nem jelenti azt, hogy utóbb *konkrét* ügyben (akár bírói kezdeményezés, akár alkotmányjogi panasz alapján) ne rendelkezhetne róla.

Ebben az esetben álláspontunk szerint figyelemmel kell lenni az **Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezésekre** is. Mint ahogy erre korábban is utaltunk már a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmeznie.

Ha egy – egyszerre több alkotmányos és alkotmányellenes szabályt is magában foglaló – jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisített meg, ezáltal meghatározott ideig fenntartva a rendelkezés alkalmazását, az **nem jelenti azt, hogy a bíróságnak a rendelkezésben foglalt alkotmányellenes szabályt alkalmaznia kell és lehet. A bírónak az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján kell eldöntenie.** Ha az adott időpontban alkalmazandó – alkotmányellenes szabályt is tartalmazó – jogszabályi rendelkezést a bírónak nem sikerül az Alaptörvénnyel összhangban úgy értelmeznie, hogy az ne vezessen alapvető jog sérelméhez, akkor a bírói döntés – adott esetben akár érdemben – befolyásoló alaptörvény ellenességet is eredményezhet.

A T. Alkotmánybíróság kimondta, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, azt pedig, hogy ez esetben az Alaptörvény ellenesség az alkotmányellenességgel is egyezik, azt az Alkotmánybíróság szintén megállapította 34/2012. (VII. 17.) AB határozata indokolásának 34-37. pontjaiban.

Megjegyezzük továbbá, hogy a munkáltatói döntés alapját képező Kjt. nem önmagában „kizárólagosan alkalmazandó és minden felülíró jogszabályként” áll az egész hazai jogrendszerben. Annak szerves részét képezi a magyar jogrendszer részét képező a belső jogba transzformált Nemzetközi egyezmények összessége, Európai Unió vonatkozó joganyaga, az Alkotmány illetve 2012. január 01-től kezdődően az Alaptörvény, továbbá a felmentés közlésekor hatályos Ktv. és régi Mt. is.

Ezzel kapcsolatban utalunk arra továbbá, hogy közjogi értelemben a jogi szakirodalom álláspontja szerint is **a nemzetközi jogot kihirdető norma a hierarchiában felette áll a belső jogi szabálynak.**

Fenti álláspontunk megerősítése érdekében utalunk dr. Sólyom László, dr. Sonnevend Pál, dr. Kondorosi Ferenc, és dr. Patyi András – dr. Varga Zs. András jogtudósok álláspontjára is:

- „a törvénnyel kihirdetett nemzetközi egyezmények a jogforrási hierarchiában az Alkotmány és a törvények szintje között helyezkednek el”². (dr. Kondorosi Ferenc)
- a „törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződések a Alkotmányon kívül minden belső jogszabállyal szemben előnyt élveznek”³, (dr. Sonnevend Pál)
- „a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződések az Alkotmány kivételével minden belső jogszabályt megelőznek”⁴. (dr. Sólyom László)
- a nemzetközi jogforrás – kihirdetési formájától függetlenül – felette áll a hazai jogforrásoknak, az Alaptörvény kivéve⁵. (dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András)

² lásd. Dr. Kondorosi Ferenc: Az EU tagság jogi összefüggései: egyetemi jegyzet, Budapest, 2006. 33. old.

³ lásd. Dr. Sonnevend Pál: Nemzetközi jog és belső jog a magyar jogrendben: a magyar Alkotmánybíróság gyakorlata

⁴ lásd. Dr. Jakab András: Az Alkotmány kommentárja, 2009. 376. old.

Jóllehet az idézett jogtudósok közül az első három a fenti következtetést az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) rendelkezéseinek értelmezéséből vezették le, azonban álláspontunk szerint ezen **jogdogmatikai felfogás** az ezt követően elfogadott **Alaptörvény alapján is irányadó**, hiszen;

- Az Alaptörvény a Nemzeti hitvallás c. részben ugyanis rögzíti, hogy tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait, továbbá
- az Alaptörvény R) cikkének (3) bekezdése alapján az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

Fontosnak tartjuk rögzíteni, hogy a *negyedikként felsorolt szerzőpáros az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartotta idézett dogmatikai álláspontját.*

A törvényhozó azzal, hogy nem szabályozta a munkáltatói felmentés törvényi feltételeit, és lehetőséget adott a döntés indokolásának mellőzésére, álláspontunk szerint aránytalanul korlátozta a kormánytisztségviselőt a bírói jogvédelemhez való jogában.

4.2.3. Megjegyzem továbbá, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt a K.M.C. kontra Magyarország ügyében hozott véglegessé vált ítéletének 34. pontjában, hogy az Abh. érvrendszere, továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.] A magyar bírósági rendszer bírái tehát azzal a helyzettel szembesülnek, hogy a jelen esetben a **pozitív magyar jog ellentétes** a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és vegyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul ez az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében jelen munkaügyi perben esetben sem egyeztethető össze.

Ezzel kapcsolatban utalok a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatában foglaltakra is melyben az AB kimondta: az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi bíróság által kibontott) jogvédelem szintje. Az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne.

Ahogy azt az AB a 1718/D/2010. számú hivatkozott határozatában kimondta:

„Egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi [...] jogvédelem szintje. [...] az Alkotmánybíróságnak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne.”

⁵ lásd. Dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András által jegyzett „Általános Közigazgatási Jog” c. egyetemi tankönyv 2012, 98. oldal

Ezzel kapcsolatban előzetesen utalok arra a tényre is, hogy az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben az alkalmazhatóságot kizárólag alkotmányellenesség szempontjából vizsgálta, nem pedig a nemzetközi szerződésbe ütközés szempontjából.

4.3. Az Alkotmánybírósághoz a Kjt. 8. § (1) bek. b) pontja vonatkozásában eddig benyújtott alkotmányjogi panaszok ügyében hozott végzései

4.3.1. Az Alkotmánybíróság honlapján megtalálható információk szerint a mai napig összesen hat esetben fordultak alkotmányjogi panasszal az indokolás nélkül felmentett volt kormány és köztisztviselők az Alkotmánybírósághoz kereseti kérelmük jogerős elutasítását követően. Az alábbiakban hivatkozott határozatok tanulsága szerint az Alkotmánybíróság az említett ügyekben a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 632.380/2011/3 számú jogerős ítéletével szemben 3041/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 51. Mf. 636.420/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben 3042/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 49. Mf. 638.367/2011/5 számú jogerős ítéletével szemben 3045/2013 (II. 28.) AB végzésével, a Fővárosi Törvényszék 51. Mf. 635.021/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben 3067/2013 (IX. 17.) AB végzésével, a Nógrád Megyei Bíróság 15. Mf. 20.793/2011/3 számú jogerős ítéletével szemben IV/1417/2012 AB végzésével, a Nógrád Megyei Bíróság 2. Mf. 20.774/2011/4 számú jogerős ítéletével szemben pedig 3043/2013. (II. 28.) AB végzésével utasította el a hozzá benyújtott alkotmányjogi panaszokat.

A hivatkozott AB végzéseket áttekintve megállapítható, hogy az AB a hivatkozott határozataiban valamennyi kérelmező azzal a kéréssel fordult az AB-hoz, hogy a 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. és 43. §-ai alapján állapítsa meg a Kjt. 8. § (1) bekezdésének alkotmányellenességét, semmisítse meg a jogerős bírósági ítéletet, és **zárja ki a Kjt. 8. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságát a konkrét munkaügyi perükben.**

4.3.2. Az AB valamennyi esetben kivétel nélkül visszautasította a hozzá benyújtott alkotmányjogi panaszokat arra hivatkozva, hogy a Kjt. megtámadott szakaszának alkotmányosságáról már korábban, absztrakt normakontroll keretében döntött és **pro futuro semmisítette meg azokat.** A pro futuro megsemmisítésből viszont az következik, hogy az AB által megjelölt időpontig az alkotmányellenes jogszabályt alkalmazni kell. A visszautasító végzések a 34/2012. (VII. 17.) AB határozat érvelésére hivatkoznak, amely szerint „ha egy korábbi határozat konkrét ügyben vagy ügyekben nem rendelt el semmilyen alkalmazási tilalmat, és *bírói kezdeményezésről vagy alkotmányjogi panaszról nem kellett döntenie, akkor a hasonló ténybeli alaphól származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok úgy nyerhetnek el hasonló elbírálást a rendes bíróság előtt, ha az AB az utóbb benyújtott kezdeményezés alapján sem mondja ki a jogszabály alkalmazhatatlanságát*”. Az AB korábbi joggyakorlatában arra hivatkozott tehát, hogy vannak olyan ügyek, melyekben nem volt lehetőség az alkotmányellenes jogszabály alkalmazhatóságának kizárására, ezért „a jogbiztonság követelménye azt írja elő”, hogy az összes többi ügyben is alkalmazni kelljen a jogszabályt, hogy azonos ténybeli alapon nyugvó ügyek, azonos – alkotmányellenes – elbírálásban részesüljenek. Tehát a Kjt. 8. § (1) bekezdéséről korábban ugyan megállapította az AB, hogy alkotmányellenes, és meg is semmisítette azt 2012. május 31-i hatállyal, de az ez időpont előtt indult bírósági eljárásokban „kötelezővé tette a megsemmisített jogszabályhely alkalmazását”. Ebből következően az fenti ügyekben hozott jogerős ítéletek **alkotmányellenes, alapjog sértő továbbá nemzetközi szerződésbe**

egyaránt ütköző voltak ellenére továbbra is hatályban maradtak.

4.3.3. A hivatkozott AB végzésekhöz dr. Stumpf István alkotmánybíró illetve más alkotmánybírók is sok esetben különvéleményeket fűztek. Ezek kiemelték, hogy a többségi döntés véleménye szerint nem hozható összhangba az alkalmazási tilalom és az alkotmányjogi panasz céljával, illetve a józan észnek megfelelő jogértelmezés követelményével. Érvelésük szerint a döntés megfosztja az indítványozót az alkotmányjogi panasz nyújtotta jogorvoslati lehetőségtől az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) szabályai alapján hozott határozatok érvelésére hivatkozva, holott a panasz intézménye érdemben lett újraszabályozva az a 2011. évi CLI. törvényben (Abtv.). Kifejtették azon álláspontjukat is, hogy ezt az ellentétet a jogorvoslat javára kellett volna feloldani. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével összefüggésben pedig kifejtette, hogy az indítványozóknak a támadott jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának lefolytatása iránt nincs indítványozói jogosultsága.

Álláspontunk szerint mivel a nemzetközi standardoknak is megfelelő alapjogvédelem biztosítása az Alkotmánybíróság által jelenleg már csak a az Abtv. 32. § (1) bekezdésében biztosított hivatalból is gyakorolható hatáskör révén érhető el, ezért felhívjuk jelen ügyben a T. Alkotmánybíróság szíves figyelmét a hivatalból történő eljárás lefolytatásának lehetőségére is különös tekintettel arra, hogy a felperes ügyében az Emberi Jogok Európai Bíróságán kívül már nem áll rendelkezésre további jogorvoslati fórum, ezért az őt ért jogsérelem – jelen alkotmányjogi panaszának esetleges visszautasítása esetében – már csak az Emberi Jogok Európai Bírósága által nyerhet orvoslást.

V.

Jogi érvelés. Az Alkotmánybíróság kifogásolt jogszabályi rendelkezés ügyében hozott határozatainak a Kúria általi Alaptörvény ellenes téves értelmezése annak nemzetközi szerződésbe ütközése

Az Alaptörvény 25. Cikke tartalmazza a bíróságok igazságszolgáltatási feladatait, miszerint

„(2) A bíróság dönt

- a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;
- b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;
- c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;
- d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.”

A T. Alkotmánybíróság jogértelmezése alapján a bíróságok érdemi ítélező tevékenységük útján teljesítik fent hivatkozott feladataikat. **Az érdemi ítélező tevékenység, mint cselekménysorozat mibenlétéhez a T. Alkotmánybíróság interpretálására támaszkodva az alábbiak fejthetők ki.**

„Az ítélezés szűkebb értelmű jelentése [az Alkotmány 50. § (1) és (2) bekezdésére és a 70/K. §-ra is figyelemmel] a bíróságok olyan tevékenységére utal, amikor jogvitát vagy jogsértést jogszabály alapján bírálnak el, vagy valamely alkotmányos jog megsértésével vagy vélt megsértésével összefüggésben hoznak olyan döntést, mely a jogokra, kötelezettségekre vagy az érintettek törvényes érdekeire érdemi kihatással van. Ez az ítélező tevékenység alapvetően az ügynek vagy az ügghöz szorosan kapcsolódó érdemi kérdésnek a jogerős eldöntésére irányul úgy, hogy a bíróság meghozott határozatához maga is kötve van.”

Álláspontunk szerint a felperessel szemben alkalmazott alperesi munkáltatói intézkedés ellentétes az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (EJEE, melyet Magyarországon az 1993. évi XXXI. tv. hirdetett ki) 6. cikkének (1) bekezdésében és 13. cikkében foglalt rendelkezésekkel is.

A kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII tv. (Kjt.) 8. § (1) bekezdésének jogellenességével kapcsolatban hivatkozunk arra a jogilag igen jelentős tényre, hogy Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint jogszabály alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló két bírói kezdeményezés alapján a 98%-os különadó ügyében 2014. február 24-én III/1499/2013. ügyiratszámom határozatot hozott.

A hivatkozott határozatban foglaltak alapján a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja szerinti hatásköre. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 32. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi.

Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.

Az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Mint ismeretes az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) első esetben a K.M.C. kontra Magyarország ügyben a Kjt. 8. § (1) bekezdése alapján 2010. szeptember 27-én indokolás nélkül felmentett volt kormánytisztviselő ügyében ítéletet hozott. A 19.554/11 számú, 2012. július 10-én hozott elmarasztaló ítéletében megállapította a magyar jogrendszer részét képező, EJEE 6. cikkelyének tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezése Magyarország által történő megsértését. Az ítélet 2012. november 19-én véglegessé vált. (K/5. sz. alatt mellékeljük az ítélet szövegét.)

Az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt arra, hogy a K.M.C. kontra Magyarország ügyében hozott jogerős ítéletének 34. pontjában, hogy a 8/2011. (II. 18.) AB határozat érvrendszere továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság már lassan tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.] A magyar bírósági

rendszer bírái tehát azzal a helyzettel szembesülnek, hogy a jelen esetben a **pozitív magyar jog ellentétes** a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és vegyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerével [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében ezek a Kúria ítéletével nem egyeztethetők össze.

Idézet az EJEB-nak a K.M.C. v. Magyarország ügyben (ügyiratszám: 19.554/11) hozott jogerős ítéletéből:

„31. A Bíróság emlékeztet arra: bevett esetjoga szerint minden olyan egyén támaszkodhat az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésére, aki úgy véli, hogy jogellenes beavatkozás történt valamely (polgári jogi) jogának gyakorlásába, és aki azt panaszolja, hogy nem volt lehetősége arra, hogy igényét a 6. cikk 1. bekezdésében támasztott követelményeknek megfelelően bíróság elé terjessze (ld. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 44, Series A no. 43). A Bíróság Golder ítéletben adott megfogalmazása szerint **a 6. cikk 1. bekezdése a „bírósághoz való jog”-ot tartalmazza, amelynek egyik aspektusát a bírósághoz fordulás joga – azaz polgári jogi ügyekben bírósági eljárás indításának a joga – képezi.** (ld. *Golder v. the United Kingdom*, 21 February 1975, § 36, Series A no. 18).

32. E jog azonban nem abszolút, hanem korlátozások alá vethető; a korlátozások hallgatólagosan megengedettek, hiszen a bírósághoz fordulás joga – a jog természetére figyelemmel – állami szabályozást igényel. Ebben a vonatkozásban a Szerződő Államok bizonyos terjedelmű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, bár az Egyezményben foglalt követelmények tiszteletben tartásával kapcsolatos végleges döntés meghozatala a Bíróságra tartozik. **A Bíróságnak arról kell meggyőződnie, hogy az alkalmazott korlátozások nem korlátozzák vagy csökkentik az egyén számára biztosított hozzáférést olyan módon vagy olyan mértékben, ami már a jog lényegét sérti.** Továbbá, a korlátozás nem felel meg a 6. cikk 1. bekezdésének, ha nem törvényes célt szolgál, és nem áll fenn ésszerű arányossági viszony az alkalmazott eszközök, valamint az elérni kívánt cél között (ld. *Osman v. the United Kingdom*, 28 October 1998, § 147, Reports of Judgments and Decisions 1998-VIII).

33. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése a Szerződő Államokra hagyja a bírósághoz fordulás jogának az államok igazságügyi rendszerén belüli biztosítására szolgáló eszközök megválasztását. A Bíróságnak csak az a feladata, hogy megbizonyosodjon arról: a Szerződő Államok által választott módszer összhangban áll a tisztességes eljárás követelményeivel. Ebben a vonatkoztatásban emlékeztetni kell arra, hogy az Egyezmény célja „nem teoretikus vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogok biztosítása”, továbbá, **hogy a munkaügyi perindítás jogának hazai jogban történő fenntartása önmagában nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogának hatékony voltát abban az esetben, ha ezt a lehetőséget minden tartalomtól, és így a siker minden reményétől megfosztják** (ld., *mutatis mutandis*, *Imbrioscia v. Switzerland*, 24 November 1993, § 38, Series A no. 275).

34. Az adott ügyben a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmezőnek szolgálatból elbocsátott korábbi kormánytisztviselőként elvileg jogában állt az elbocsátás bíróság előtti megtámadása. Mivel azonban a munkáltatónak az elbocsátás tekintetében nem

állt fenn indokolási kötelezettsége, a Bíróság szerint elképzelhetetlen, hogy az Alperes munkáltató álláspontjának ismerete nélkül a kérelmező értelmes pert tudott volna indítani. A Bíróság számára ez a jogi konstelláció a lényegétől fosztja meg a kifogásolt kereseti jogot. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság – amelynek megközelítése részben a Bíróság releváns esetjogán alapult – többek között – jórészt az Európai Unió Alapjogi Chartája (ld. fenti 18. bekezdés), valamint a Módosított Európai Szociális Karta (ld. fenti 19. bekezdés) szellemével összhangban – hasonló megfontolások miatt semmisítette meg az alapul szolgáló hazai rendelkezést.

35. A fenti megfontolások elegendőek a Bíróság számára annak megállapításához, hogy a jelenlegihez hasonló polgári jogi jogokkal kapcsolatos jogvitákban az ilyen korlátozott felülvizsgálat a 6. cikk 1. bekezdése alapján nem tekinthető hatékony bírósági felülvizsgálatnak. Ezért a kérelmező bírósághoz forduláshoz való jogát megsértették (ld. Obermeier v. Austria, 28 June 1990, § 70, Series A no. 179; és, a contrario, A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italy, no. 43509/08, §§ 57- 67, 27 September 2011).”

A felperessel szemben alkalmazott Ktjt. 8. § (1) bekezdése az EJEB-nak hivatkozott ítéletei szerint az EJEE 6. cikkelyébe ütközik.

Ezt követően az EJEB-a az N.K.M. kontra Magyarország ügyben 2013. november 26-án – lényegileg a hivatkozott fenti ügygel azonos tényállás mellett 73.743/11 ügyiratszámom – szintén Magyarországot elmarasztaló ítéletet hozott. A hivatkozott határozatok időközben véglegessé váltak. (A fenti ítélet angol nyelvű változatát továbbá annak magyar nyelvű fordítását K/6. sz. alatt mellékeljük)

Utalunk arra, hogy a fenti ügyben a kérelmező jogviszonyát a jelen perhez hasonlóan a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélküli felmentéssel szüntették meg, és az ítélet 8. pontja alapján megállapítható, hogy Magyarország nem is vitatta az EJEE 6. cikkének megsértését.

Megemlítjük továbbá, hogy az EJEB előtt folyamatban volt másik ügyben, dr. Polgár Ákos kontra Magyarország közötti 23.174/11 szám alatti eljárásban a kérelmező és Magyarország között egyezség jött létre. (K/7. sz. alatt mellékletként hiteles fordítását csatoljuk – a dr. Polgár Ákos kontra Magyarország közötti 23.174/11 számú ügy döntésére; továbbá hivatkozunk az azonos tartalmú további ügyekre is: K/8. sz. Soproni kontra Magyarország; K/9. sz. V.F.E. kontra Magyarország; K/10. sz. K.I. kontra Magyarország; K/11. sz. M.P. kontra Magyarország; K/12. sz. Ko.I. kontra Magyarország)

Megállapítható, hogy a fenti ügyekben a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének b) pontja alapján indokolás nélkül elbocsátott kérelmezőket Magyarország kártérítésben részesítette, így a hivatkozott ügyekben végül egyezséggel zárult az eljárás az EJEB előtt.

Az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja szerint „a Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek”.

Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk a (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében – megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, illetve sarkalatos törvényben meghatározott jogkövetkezményt állapít meg.

Az Alaptörvénynek sem ez a szabálya, sem az Abtv. 32. § (2) bekezdése nem tesz különbséget a jogszabályok között abból a szempontból, hogy hatályban vannak-e az indítvány elbírálásakor, vagy csak alkalmazandók az állam szervei által.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásokról szóló 2005. évi L. törvény 13. § (1) bekezdése alapján a nemzetközi szerződés értelmezése során az adott nemzetközi szerződéssel kapcsolatos jogviták eldöntésére joghatósággal rendelkező szerv döntéseit figyelembe kell venni.

Bírói eljárásban egyébként is gyakran előfordulhat, hogy időközben hatályát veszített jogszabályt kell alkalmazni, amint az a jelen esetben is fennáll, mivel megítélésünk szerint ez a jogi helyzet.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Utalunk arra is, hogy e rendelkezés megfelel az előző Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak, ezért a T. Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban foglaltakat irányadónak tekintette hivatkozott eljárása során.

Az 7/2005. (III. 31.) AB határozatban a testület rámutatott arra, hogy a jogállamiság alkotmányos elve [Alkotmány 2. § (1) bekezdés, jelenleg: Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] jelenti egyrészt a jogalanyok belső jognak (az Alkotmánynak és az alkotmányos jogszabályoknak) való alávetettségét, másrészt a magyar állam által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeknek való megfelelést.

A jogállamiság tételéhez képest az Alkotmány 7. § (1) bekezdése speciális alkotmányos rendelkezés, amely a belső jogi rendelkezések és a vállalt nemzetközi kötelezettségek egymáshoz való viszonyát rendezi. A nemzetközi kötelezettségvállalás végrehajtása, (adott esetben a szükséges jogalkotási feladat teljesítése) a jogállamiságot, ezen belül a nemzetközi jogi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését magába foglaló Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből, valamint a nemzetközi jog és belső jog összhangját megkövetelő 7. § (1) bekezdéséből fakadó köteletség, amely attól a pillanattól fennáll, amikortól a nemzetközi szerződés (nemzetközi jogi értelemben) kötelezi Magyarországot. [ABH 2005, 83, 85–87.] [31]

A nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség megszegése tehát nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiságot biztosító B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes. Figyelemmel arra, hogy jogszabály az Alaptörvénnyel nem lehet ellentétes [Alaptörvény T) cikk (3) bekezdés], a Q) cikk (2) bekezdésének, illetve a B) cikk (1) bekezdésének sérelme miatt a nemzetközi jogba ütköző belső jogszabályt főszabály szerint az Alkotmánybíróságnak meg kellene semmisítenie.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy a nemzetközi jog és magyar jog összhangjának biztosítása nemcsak jogalkotói feladat, hanem valamennyi állami szervnek kötelezettsége, amikor a jogszabályokat értelmeznie kell. Ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályt a nemzetközi jogra is figyelemmel, azzal összhangban kell értelmezni.

A jelen esetben nemzetközi bíróság által nemzetközi szerződésbe ütközővé nyilvánított szabályról van szó, amelyet a törvény időközben történt hatályon kívül helyezése ellenére a folyamatban lévő bírósági ügyben alkalmazni kellene. Az Abtv. 42. § (1) bekezdésének a kötelező megsemmisítést előíró és az Abtv. 45. § (4) bekezdésének az alkalmazási tilalomra vonatkozó szabályai együttes értelmezése akkor nincs ellentétben a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítására vonatkozó kötelezettséggel, ha az Alkotmánybíróság a nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabály alkalmazási tilalmát rendeli el a folyamatban lévő bírósági eljárásokban.

Ennek hiányában Magyarország bíróságai arra kényszerülnének, hogy nemzetközi egyezménybe ütköző jogszabályt alkalmazzanak, amely további folyamatos Egyezményértékeket és EJEB előtti eljárásokat fog eredményezni.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága maga is utalt rá, hogy az eljárásban részletesen ismertetett K.M.C. v. Magyarország ügyében hozott jogerős ítéletének 34. pontja és az Abh. érvrendszere továbbá az abban felhívott strasbourgi precedensei valóban egybevágóak, sőt megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és az Európai Szociális Chartában foglaltaknak is. Az Alkotmánybíróság tíz éve kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának felfogása a magyar joggyakorlatot alakítja és kötelezi [18/2004. (V. 25.) AB határozat, ABH 2004, 303, 306.]

Jelen perben tehát a Kúria azzal a helyzettel szembesült, hogy a jelen esetben a pozitív magyar jog ellentétes a vonatkozó nemzetközi jogi [az Alaptörvény Q) cikke és az Alaptörvény negyedik módosítása óta a Záró és egyes rendelkezések 8. pontjában újra megerősített *pacta sunt servanda* elvével] és az Európai Unió jogrendszerének alapelveivel [az Alaptörvény E) cikke értelmében] is, ráadásul az a strasbourgi és a luxemburgi bírósági gyakorlat fényében ítélete jelen munkaügyi perben sem egyeztethető össze azokkal.

Hangsúlyozandó, bár jóllehet az EJEB előtti eljárásokban a Magyar Állam volt a közvetlenül elmarasztalt fél, ugyanakkor nyilván elmarasztaltaknak minősülnek a magyar állam azon közigazgatási és egyéb jogalkalmazó szervei – köztük az alperes is – melyek a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes magyar jogszabály hatályosulásában közreműködtek.

Ezzel kapcsolatban ismételten utalunk arra, hogy a szakirodalom alapján a nemzetközi jogforrás – kihirdetési formájától függetlenül – felette áll a hazai jogforrásoknak, az Alaptörvényt kivéve⁶. (dr. Patyi András és dr. Varga Zs. András)

Álláspontunk szerint a Kúria jogalkalmazóként alkotmányos kötelezettségét az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése és B) cikk (1) bekezdése szerint akkor tudta volna teljesíteni, ha a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes azonos vagy alacsonyabb szintű magyar jogszabályt a jogalkalmazás során annak figyelembevételével értelmezi, ennek során pedig – akár hivatalból akár a felperes indítványára – észlelve a

⁶ lásd. Patyi András és Varga Zs. András által írt „Általános Közigazgatási Jog c. egyetemi tankönyv 2012, 98. oldalát

hivatkozott rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését, alkalmazásának kizárása iránt az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményeznie kellett volna a T. Alkotmánybíróság eljárását.

A 98%-os különadó vonatkozásában született AB döntés, és a jelen eljárásban is irányadó tényállás között *eljárásjogi szempontból teljes azonosság fedezhető fel:*

- Adott egy nemzeti tagállami jogszabály, amelyről több magyar állampolgár is azt állítja, hogy jogellenes és európai uniós jogelveket, valamint nemzetközi szerződésben is vállalt alapjogokat sért,
- az adott jogszabályt időközben módosítják/hatályon kívül helyezik, azonban az ezt megelőzően keletkezett jogviszonyokban azt alkalmaznia kell(ene) az ügyekben eljáró bíróságoknak,
- az adott jogszabály kapcsán a strasbourgi emberi jogi bíróság több esetben is megállapítja az EJEE-be ütközést és Magyarországot kártérítés megfizetésére kötelezi.

Egyetlen egy lényeges különbség azonban fennáll: a 98%-os különadóra vonatkozó jogszabály, illetőleg az ennek vonatkozásában született EJEB döntsek alapján az ügyben eljáró bíróságok az AB-hoz fordultak, amely kizárta a nemzetközi szerződéssel ellentétes nemzeti jogszabály alkalmazhatóságát a folyamatban lévő ügyekben, míg azt jelen perben alkalmazandó a **Kjt. 8. § (1) bek. b) pontja, illetőleg az EJEB ennek vonatkozásában született fenti döntései kapcsán ilyen megkeresésre a bíróságok részéről még nem került sor, holott annak eredménye a hivatkozott AB döntés alapján szinte egyértelműnek mondható: az alkalmazhatóság kizárása.**

Ismételten hivatkozva, az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását **kezdeményezi**, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, **amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.**

Az Abtv. hivatkozott szakasza értelmében az eljárás felfüggesztése és az Alkotmánybíróság eljárásának a kezdeményezése nem mérlegelési jogkörben meghozható döntse, hanem kötelezettsége annak a bírónak (bírói tanácsnak), aki az alkalmazandó jogszabály Alaptörvénybe illetve nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. Tekintettel a hivatkozott rendelkezésekre a Kúria ítélete súlyos alkotmányos alapjog sértést valósít meg. Jelen eseten pedig a K.M.C. kontra Magyarország, és az N.K.M. kontra Magyarország ügyben nemzetközi bíróság által hozott végleges ítéletek alapján az alkalmazandó nemzeti jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközése egyértelmű, azaz az Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése a Kúria részére – akár a felperes indítványra akár hivatalból is – a felperes Alaptörvényben, illetve az EJEE-ben biztosított alapjogai védelmében a Kúria részére nem képezhetne volna mérlegelés tárgyát az kötelező lett volna részére a felperes esetében is.

Megítélésünk szerint alkotmányos szempontból jelen ügyben visszás helyzet áll elő, mivel a T. Alkotmánybíróság a jogbiztonság elvére hivatkozva hagyta hatályban a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontját, ugyanakkor III/1499/2013. sz. határozatában szintén többek között a jogbiztonság elvére hivatkozva mondta ki egy nemzetközi szerződésekbe ütköző törvény visszamenőleges hatályú általános alkalmazási tilalmát is.

Jelen ügyben tehát a jogbiztonság alkotmányos elve konkurál a jogbiztonság alkotmányos alapelvével, illetve a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettség Alaptörvényben is rögzített elvével.

Tekintettel arra, hogy az EJEB-nak eddig meghozott mindkét ítélete megállapította EJEE hivatkozott rendelkezése megsértését, továbbá ezt az EJEB előtt a Magyar Állam képviselői is elismerték az nemzetközi bíróság eljárása során, így az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései álláspontunk szerint nem teszik lehetővé Magyarország által ratifikált és a belső jog részévé transzformált nemzetközi szerződésekbe ütköző, továbbá Alaptörvény ellenes jogszabályi rendelkezések nemzeti bíróság által a felperessel szemben történő alkalmazását.

Figyelemmel a hivatkozott az EJEB-nak ítéleteiben jelen alkotmányjogi panasz elbírálása során is releváns fontos megállapításaira, melyek a támadott alapügyben hozott döntés Alaptörvény és nemzetközi szerződésbe ütközését támasztják alá, a támadott ítélet releváns részeire tekintettel indítványozom továbbá azt is, hogy a T. Alkotmánybíróság tekintse jelen alkotmányjogi panaszom érvrendszerének azokat, alapjogvédelmi feladatainak ellátása során.

VI.

Kérelem

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az előzőekben kifejtetteket összefoglalva kérem, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltakat elbírálva folytassa le a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (Kjt.) már nem hatályos 8. § (1) bekezdés b) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát valamint jelen ügyében történő alkalmazhatóságának vizsgálatát. Indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a alapügyben hozott döntés (Kúria Mfv. I. 10.094/2014/7. sz. ítélete) az Alaptörvényben biztosított alapjogaimat sérti, az nemzetközi szerződésbe ütközik, az Alaptörvény, vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapul; és mindezekre tekintettel semmisítse meg azokat.

Kérem továbbá, hogy az Alkotmánybíróság lépjen fel az ellen a súlyos jogsértő gyakorlat ellen, hogy az indokolatlanul elbocsátott kormánytisztviselők elleni jogellenes intézkedés „legalizálásaként” a t. Alkotmánybíróság döntését használják fel a magyar bíróságok. Az Alkotmánybíróság saját döntésének értelmezése is szükséges a jelen alkotmányjogi panasz kapcsán, hiszen az Alkotmánybíróság nem állított olyat, hogy az általa hozott pro futuro alkotmányellenesnek nyilvánított és nemzetközi szerződést sértő jogszabályi rendelkezés szabadon alkalmazható [DÁTUM] napjáig.

2014. 05. 31.

Szíves eljárásukat megköszönve

Budapest, 2014. augusztus 12.

Tisztelettel:

jogi képviselője útján

Mellékletek:

K/1 – Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya

K/2 – A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35. M. 1890/2011/13. ügyiratszámú 2012. január hó 18. napján kelt elsőfokú határozata

K/3 – A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 49. Mf. 634.070/2012/5. számú 2012. december hó 07. napján kelt másodfokú határozata.

K/4 – A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. I. 10.094/2014/7. sz. 2014. május 14-én kelt ítélete.

K/5 – Az EJEK K.M.C. kontra Magyarország ügyében 2012. július 10-én 19.554/11. ügyiratszámmon hozott végleges ítélete.

K/6 – Az EJEK N.K.M. kontra Magyarország ügyében 2013. november 26-án 73.743/11. ügyiratszámmon hozott végleges ítélete.

K/7 – Az EJEK dr. Polgár Ákos kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 23.174/11. ügyiratszámmon hozott végzése.

K/8 – Az EJEK Soproni Jolán Katalin kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 33.820/11. ügyiratszámmon hozott végzése.

K/9 – Az EJEK V.F.E. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 21.819/11. ügyiratszámmon hozott végzése.

K/10 – Az EJEK K.I. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 22.256/11. ügyiratszámmon hozott végzése.

K/11 – Az EJEK M.P. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 42.357./11. ügyiratszámmon hozott végzése.

K/12 – Az EJEK Ko.I. kontra Magyarország ügyben 2013. június 04-én 22.280/11. ügyiratszámmon hozott végzése.

